

आचरणाचा मार्ग

अध्याय प्रथम
विशुद्धीचा मार्ग
।
मनाचीविशुद्धी

१. लोकांमध्ये सांसारिक वासना असतात ज्यामुळे त्यांना भ्रम आणि दुःख होते. सांसारिक वासनांच्या बंधनातून मुक्त होण्याचे पाच मार्ग आहेत.

प्रथम, त्यांच्याकडे वस्तूविषयीच्या सम्यक कल्पना असल्या पाहिजे काळजीपूर्वक निरीक्षणावर आधारित असलेल्या कल्पना आणि कारणे परिणाम आणि त्यांचे महत्त्व योग्यरित्या समजून घेतले पाहिजे. दुःखाचे कारण मनाच्या इच्छा आणि आसक्तीमध्ये दडलेले असल्याने आणि इच्छा आणि आसक्ती यांचा संबंध अहं स्वतःच्या चुकीच्या-निरीक्षणाशी असल्याने, कारण आणि परिणामाच्या नियमाचे महत्त्व दुर्लक्षित केले. आणि ते या चुकीच्या निरीक्षणांमुळे आहे हे जाणून घेऊन या सांसारिक वासनांपासून मनाची सुटका झाली तरच शांती होऊ शकते.

दुसरे, लोक जागृतीने आणि धीराने मनावर संयम ठेवून या चुकीच्या निरीक्षणातून आणि परिणामी सांसारिक वासनांपासून मुक्त होऊ शकतात कार्यक्षम मनावर नियंत्रण . ठेवून ते डोळे, कान, नाक, जीभ, त्वचा आणि त्यानंतरच्या मानसिक प्रक्रियांमुळे उद्भवणाऱ्या इच्छा टाळू शकतात आणि तसे करून, सर्व सांसारिक वासनांचे मूळ उखडून टाकू शकतात .

तिसरे, सर्व गोष्टींच्या योग्य वापराबाबत त्यांच्याकडे योग्य कल्पना असायला हव्यात . म्हणजेच, अन्न आणि वस्त्रांच्या संदर्भात, त्यांनी त्यांचा विचार आराम आणि आनंदाच्या संबंधात करू नये, तर केवळ त्यांच्या शरीराच्या गरजांच्या संबंधात केला पाहिजे उष्मा . आणि थंडीपासून शरीराचे रक्षण करण्यासाठी आणि शरीराची लाज लपवण्यासाठी कपडे आवश्यक आहेत; प्रबोधन आणि बुद्धत्वाचे प्रशिक्षण असताना शरीराच्या पोषणासाठी अन्न आवश्यक आहे. अशा विचारातून सांसारिक वासना निर्माण होऊ शकत नाहीत .

चौथे, लोकांनी सहनशक्ती शिकली पाहिजे; त्यांनी उष्णता आणि थंडी, भूक आणि तहान या अस्वस्थता सहन करण्यास शिकले पाहिजे; गैरवर्तन आणि तिरस्कार प्राप्त करताना त्यांनी धीर धरायला शिकले पाहिजे; कारण सहनशीलतेचा सराव हा सांसारिक वासनांची आग विझवतो ज्यामुळे त्यांचे शरीर जळून जाते.

पाचवे, लोकांनी बघायला आणि सर्व धोके टाळायला शिकले पाहिजे ज्याप्रमाणे ज्ञानी माणूस जंगली घोडे किंवा वेड्या कुत्र्यापासून दूर राहातो, त्याचप्रमाणे दुष्ट माणसाशी मैत्री करू नये, ज्ञानी माणसांनी टाळलेल्या ठिकाणी जाऊ नये. जर एखाद्याने सावधगिरी आणि विवेकबुद्धी पाळली तर त्यांच्या जीवनात जळत असलेली सांसारिक वासनांची आग नष्ट होईल.

2. ही पांच प्रकार ची अग्नि आहे.

डोळ्यांना दिसणाऱ्या स्वरूपातून निर्माण झालेल्या इच्छा; कानांनी ऐकलेल्या आवाजातून; निर्माण झालेल्या इच्छा सुगंधांपासून नाकाला वास येतो; जिभेला सुखद पाहणाऱ्या चावीपासून निर्माण झालेल्या इच्छा; स्पर्शाच्या भावनेला अनुकूल असलेल्या गोष्टींपासून इच्छेच्या या पाच दरवाजामधून शरीराला आरामाची आवड निर्माण होते.

बहुतेक लोक, शरीराच्या सांत्वनाच्या प्रेमाने प्रभावित होऊन, सांत्वनाच्या मार्गे लागणाऱ्या वाईट गोष्टी लक्षात घेत नाहीत आणि ते शिकारीच्या जाळ्यात अडकलेल्या जंगलातील हरणाप्रमाणे सैतानाच्या सापळ्यात अडकतातखरोखर ., इंद्रियांपासून उत्पन्न होणाऱ्या इच्छांचे हे पाच दरवाजे सर्वात धोकादायक सापळे आहेत.जेव्हा त्यांच्याद्वारे पकडले जाते तेव्हा लोक सांसारिक वास्त्यामध्ये अडकतात आणि दुःख सहन करतात. त्यांना या सापळ्यातून कसे बाहेर पडायचे हे माहित असले पाहिजे.

३. समजा तुम्ही .सांसारिक वासनांच्या पाशातून मुक्त होण्याचा कोणताही मार्ग नाही एक साप, एक मगर, एक पक्षी, एक कुत्रा, एक कोल्हा आणि एक माकड, अगदी भिन्न स्वभावाचे सहा प्राणी पकडले आणि तुम्ही त्यांना मजबूत दोरीने बांधले आणि त्यांना सोडून दिले या सहा प्राण्यापैकी प्रत्येक प्राणी आपापल्या पधतीन आपापल्या घरी परत जाण्याचा प्रयत्न करेल: साप गवताचे आच्छादन शोधले, मगर पाणी शोधेल, पक्षी हवेत उडायची इच्छा करेल, कुत्रा गाव शोधेल, कोल्हा एकांतातील कडा शोधेल आणि माकड जंगलातील झाड शोधेल.प्रत्येकाच्या स्वतःच्या मार्गाने जाण्याच्या प्रयत्नात संघर्ष होईल, परंतु,दोरीने एकत्र बांधले गेल्याने, कोणत्याही वेळी सर्वात शक्तिमान बाकीच्यांना ओढून नेईल.

या बोधकथेतील प्राण्यांप्रमाणे, लोक त्यांच्या सहा इंद्रिये, डोळे, कान, नाक, जीभ, स्पर्श आणि मन यांच्या वासनांद्वारे वेगवेगळ्या मार्गांनी मोहात पडतात आणि मुख्य इच्छेद्वारे नियंत्रित केले जातात.

जर हे सहा प्राणी एका ठिकाणी बांधले गेले असतील तर ते थकेपर्यंत मोकळे होण्याचा प्रयत्न करतील आणि थकून नंतर त्या ठिकाणी निपचित पडून राहतील. अशाच प्रकारे, जर लोकांनी मनाला प्रशिक्षित केले आणि नियंत्रित केले तर इतर पाच इंद्रियांचा त्रास होणार नाही. जर मनावर नियंत्रण असेल तर लोकांना आता आणि भविष्यात आनंद मिळेल.

४. लोकांचे त्यांच्या अंह वर प्रेम असते. त्याची तृप्ती करणे त्यांना आवडते त्यासाठी ते कीर्ती आणि स्तुतीच्या कच्छपी लागतात. पण कीर्ती आणि स्तुती या उदबत्तीसारख्या आहेत ज्या जळत स्वतःलाच संपवतात-लवकरच नाहीशा होतात. अर.....कारण कळेल. पण कीर्ती आणि स्तुती हे उदबत्तीसारखे आहेत जे स्वतःला खून टाकतात आणि लवकरच नाहीसे होतात. जर लोक सन्मान आणि सार्वजनिक प्रशंसा यांच्या मागे लागले आणि सत्याचा मार्ग सोडला तर ते गंभीर धोक्यात आहेत आणि त्यांना लवकरच पश्चातापाचे कारण कळेल.

प्रसिद्धी, संपत्ती आणि प्रेमसंबंधांचा पाठलाग करणारा माणूस चाकूच्या पट्टीतून मध चाटनाऱ्या मुलासारखा असतो. मधाचा गोडवा चाखत असताना त्याला जिभेला दुखापत होण्याचा धोका पत्करावा लागतो. तो वाऱ्याच्या विरुद्ध दिशेने मशाल वाहणाऱ्या माणसासारखा आहे.

जिच्या ज्वाला नक्कीच त्याचे हात आणि चेहरा जाळून टाकेल. लोभ, द्वेष आणि अज्ञानाने भरलेल्या स्वतःच्या मनावर विश्वास ठेवू नये एखाद्याने आपले मन चंचल होऊ देऊ नये ., परंतु ते जागृतीपूर्ण नियंत्रणात ठेवले पाहिजे.

५. मनावर परिपूर्ण नियंत्रण मोलाचे हि सर्वात कठीण गोष्ट आहे. जे बोधीज्ञान शोधतात त्यांनी प्रथम स्वतःला सर्व तृष्णेच्या अग्नीपासून मुक्त केले पाहिजे तृष्णा हि एक प्रखर अग्नी आहे, आणि बोधिज्ञान शोधणाऱ्याने तृष्णेची आग टाळली पाहिजे कारण गवताचा भार वाहून नेणारा माणूस आगीच्या ठिणग्या टाळतो.

परंतु सुंदर रूपांच्या मोहात पडण्याच्या भीतीने एखाद्या व्यक्तीने डोळे काढणे मूर्खपणाचे ठरेल मन हे . स्वामी आहे आणि जर मन जागृतीपूर्ण नियंत्रणात असेल, कमजोर तृष्णा अदृश्य होतील.

बुद्धत्वाच्या मार्गावर जाणे कठीण आहे, परंतु अशा मार्गाचा शोध घेण्याची लोकांची मानसिकता नसेल तर ते अधिक कठीण आहे बोधिज्ञानाशिवाय ., जीवन आणि मृत्यूच्या या जगात अनंत दुःख आहे.

जेव्हा एखादी व्यक्ती बुद्धत्वाचा मार्ग शोधते तेव्हा ती चिखलाच्या शेतातून जड ओझे घेऊन जाणाऱ्या बैलासारखी असते बैलाने इतर गोष्टीकडे लक्ष न देता सर्वोत्तम प्रयत्न केल्यास तो चिखलावर मत करून विश्रांती घेऊ शकतो अगदी तसेच मनावर ताबा ठेवला आणि योग्य मार्गावर ठेवले, तर त्याच्या आड येणारा लोभाचा चिखल राहणार नाही आणि व्यक्तीचे सर्व दुःख नाहीसे होईल.

६. जे लोक बोधिज्ञानाचा मार्ग शोधतात त्यांनी प्रथम सर्व अहंकारी अभिमान काढून टाकला पाहिजे आणि बुद्धाच्या शिकवणीचा प्रकाश स्वीकारण्यास नम्रपणे तयार असले पाहिजे. जगातील सर्व खजिने , सर्व सोने-चांदी यांची सन्मान, प्रज्ञा आणि सद्गुण यांच्याशी तुलना करता येणार नाही.

निरोगी आरोग्य मिळवण्यासाठी, आपल्या कुटुंबात खरा आनंद मिळवण्यासाठी, सर्वांना शांती मिळवून देण्यासाठी, प्रथम स्वतःच्या मनाला शिस्त शिकविणे आणि जागृतीपूर्ण मनाचे नियंत्रण करणे आवश्यक आहे. जर एखाद्या मनुष्याने आपल्या मनावर ताबा ठेवला तर तो बुद्धत्व ज्ञानाचा मार्ग शोधू शकतो आणि सर्व प्रज्ञा आणि सद्गुण स्वाभाविकपणे त्याला प्राप्त होतील.

ज्याप्रमाणे भूमीतील गुप्त खजिना उघडकीस येतो, त्याचप्रमाणे सत्कर्मातून पुण्य प्रकट होते आणि शुद्ध आणि शांत मनातून प्रज्ञा प्रकट होते. मानवी जीवनाच्या चक्रव्यूहातून सुरक्षितपणे चालण्यासाठी, एखाद्याला प्रज्ञेचा प्रकाश आणि सद्गुणच्या मार्गदर्शनाची आवश्यकता असते.

लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणा कसा दूर करावा हे सांगणारी बुद्धाची शिकवण एक कुशल शिकवण आहे आणि जे तिचे पालन करतात त्यांना सुखी जीवनाचा आनंद मिळतो.

७. मानवाचा कल त्यांच्या विचारांच्या दिशेने वाटचाल करतो. त्यांच्यात लोभी विचार धारण केले तर ते अधिक लोभी होतात; जर ते संतप्त विचारांचा विचार करतात, तर ते अधिक संतप्त होतात; जर त्यांनी मूर्ख विचार केला तर त्यांचे पाय त्या दिशेने जातात.

शेतकरी कापणीच्या वेळी त्यांच्या गुराढोरांना बांधून ठेवतात, अन्यथा ते कुंपण तोडून शेतात शिरतात आणि तक्रार करण्यास किंवा मारण्यास कारणीभूत ठरतात; त्यामुळे लोकांनी अप्रामाणिकपणा आणि अयोग्य गोष्टीपासून त्यांच्या मनाचे बारकाईने रक्षण केले पाहिजे. त्यांनी लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणाला उत्तेजित करणारे विचार काढून टाकले पाहिजेत, परंतु दान आणि दया भावनेला उत्तेजन देणाऱ्या विचारांना प्रोत्साहन दिले पाहिजे.

जेव्हा वसंत ऋतू येतो आणि कुरुणात हिरवे गवत भरपूर असते तेव्हा शेतकरी आपली गुरेढोरे मोकळे करतात; पण तरीही ते त्यांच्यावर बारीक लक्ष ठेवतात. लोकांच्या मनाचे असेच आहे; अगदी चांगल्या परिस्थितीतही मनावर लक्ष ठेवणे गरजेचे आहे.

८. एकेवेळी शाक्यमुनी बुद्ध कौसंबी नगरात मुक्कामी होते. या गावात एक असा माणूस होता ज्याच्या मनात बुद्धाविषयी द्वेष होता आणि जो बुद्धाबद्दल खोट्या कथा पसरवण्यासाठी दुष्ट लोकांना लाच देत होता. अशा परिस्थितीत त्यांच्या शिष्यांना त्यांच्या भीक मागून पुरेसे अन्न मिळणे कठीण होते आणि त्या गावात त्यांच्यावर खूप अत्याचार झाले.

आनंद शाक्यमुनींना म्हणाला: "आम्ही अशा गावात न राहिलेलेच बरे. जाण्यासाठी इतरही आणि चांगली शहरे आहेत. हे गाव सोडून जाने हेच आपल्यासाठी योग्य व्हावे. "

बुद्धाने उत्तर दिले: "समजा पुढचे शहर असेच असेल तर आपण काय करावे?"
"मग आपण दुसरीकडे जाऊ."

बुद्ध म्हणाले: "नाही, आनंदा, त्या मार्गाचा अंत होणार नाही. आम्ही येथेच राहणे आणि ते थांबेपर्यंत धीराने सहन करणे चांगले आहे आणि आम्ही नंतरच दुसरीकडे जाण्याचा विशार करू."

"या जगात नफा आणि तोटा, निंदा आणि सन्मान, स्तुती आणि निंदा, दुःख आणि सुख आहेत; ज्ञानी या बाह्य गोष्टींवर नियंत्रण ठेवत नाहीत; त्या जशा येतात, तशा त्या जातातही."

॥

कुशल आचाराचा मार्ग

१. बोधिज्ञानाचा मार्ग शोधणाऱ्यांनी आपले शरीर, वाणी आणि मन सतत शुद्ध ठेवण्याची आवश्यकता नेहमी लक्षात ठेवली पाहिजे. शरीर शुद्ध ठेवण्यासाठी कोणत्याही सजीव प्राण्याची हत्या करू नये, चोरी किंवा व्यभिचार करू नये. वाणी शुद्ध ठेवण्यासाठी खोटे बोलू नये, शिवीगाळ करू नये, फसवू नये किंवा फालतू बोलू नये. मन शुद्ध ठेवण्यासाठी सर्व लोभ, क्रोध आणि मिथ्या दृष्टी काढून टाकले पाहिजेत.

जर मन अशुद्ध झाले, तर मनुष्याची कर्म अकुशल होईल; कर्म अकुशल असतील तर दुःख होते. त्यामुळे मन आणि शरीर शुद्ध ठेवण्याला सर्वात जास्त महत्त्व आहे.

२. एकदा एक श्रीमंत विधवा होती जिची दयाळू, नम्र आणि सौजन्यशील म्हणून प्रतिष्ठा होती. तिच्याकडे एक दासी होती जी हुशार आणि मेहनती होती.

एके दिवशी दासीने विचार केला: "माझ्या घर मालकिणीची खूप चांगली प्रतिष्ठा आहे; मला आश्चर्य वाटते की ती स्वभावाने चांगली आहे की तिच्या आजूबाजूच्या परिस्थितीमुळे चांगली आहे. मी तिला शोधून पाहीन."

दुसऱ्या दिवशी सकाळी जवळपास दुपारपर्यंत दासी तिच्या मालकिणी समोर आली नाही. मालकीन चिडली आणि तिला अधीरतेने फटकारले. दासीने उत्तर दिले: "जर मी फक्त एक किंवा दोन दिवस आळशी आहे, तर तुम्ही अधीर होऊ नये." तेव्हा मालकीन रागावली.

दुसऱ्या दिवशी मोलकरीण पुन्हा उशिरा उठली. यामुळे मालकिणीला खूप राग आला आणि तिने दासीवर काठीने वार केले. ही घटना सर्वत्र प्रसिद्ध झाली आणि श्रीमंत विधवेने तिची प्रतिष्ठा गमावली.

३. बरेच लोक या महिलेसारखे आहेत. त्यांचा परिसर समाधानकारक असला तर ते दयाळू, विनम्र आणि शांत असतात. जेव्हा परिस्थिती बदलते आणि असमाधानकारक होते तेव्हा ते असेच वागतील का? हे शंकास्पद आहे.

जेव्हा एखादी व्यक्ती शुद्ध आणि शांत मन राखते आणि जेव्हा त्याच्या कानात अप्रिय शब्द येतात तेव्हा कानांवर अप्रिय शब्द पडले तरीही जेव्हा एखादी व्यक्ती मनाने शुद्ध आणि शांत राहते, दुसऱ्यांनी त्यांच्याशी अभद्र व्यवहार केला तरी ती त्यांच्याशी सभ्यातेनेच वागते जेव्हा इतर लोक वाईट

इच्छा दाखवतात तेव्हाही चांगले वागतात किंवा तिच्याकडे पुरेसे अन्न, कपडे आणि निवारा नसताना, ती आपल्या मनाची शांतता ढळू देत नाही अशा व्यक्तीला आपण चांगली व प्रतिष्ठित म्हणू शकतो.

म्हणून जे लोक आपल्या सभोवतालचे वातावरण समाधानकारक असतानाच शांत मन राखतात व चांगले काम करतात ते खरोखर चांगले लोक नाहीत. ज्यांना बुद्धाची शिकवण प्राप्त झाली आहे आणि त्या शिकवणीद्वारे ज्यांनी आपले मन आणि शरीर प्रशिक्षित केले आहे तेच खरोखर चांगले, विनम्र आणि शांत लोक असे संबोधिले जाऊ शकतात .

४. वापरल्या जाणाऱ्या विरुद्धार्थी शब्दांच्या पाच उचित जोड्या आहेत. प्रसंगांना योग्य असे शब्द आणि जे त्यांच्यासाठी योग्य नाहीत; असे शब्द तथ्यांशी जुळणारे आणि तथ्यात न बसणारे शब्द; आनंददायीवाटणारे आणि असभ्यवाटणारे शब्द; फायदेशीर आणि हानिकारक शब्द; आणि शब्द जे सहानुभूतीपूर्ण आहेत आणि जे द्वेषपूर्ण आहेत असे शब्द.

आपण जे काही शब्द उच्चारतो ते काळजीपूर्वक निवडले पाहिजेत कारण लोक ते ऐकतील आणि त्यांच्यावर चांगले किंवा वाईट परिणाम होतील. जर आपले मन सहानुभूती आणि करुणेने भरलेले असेल तर ते आपण ऐकत असलेल्या वाईट शब्दांना प्रतिकार करतील. आपण रानटी शब्द आपल्या ओठातून जाऊ देऊ नयेत कारण ते राग आणि द्वेषाच्या भावना जागृत करतात. आपण जे शब्द बोलतो ते नेहमी सहानुभूती आणि शहाणपणाचे शब्द असले पाहिजेत.

समजा एक माणूस आहे ज्याला जमिनीतील सर्व घाण काढायची आहे.

तो कुदळ आणि चाळणे वापरतो आणि चिकाटीने सगळीकडे घाण विखुरण्याचे काम करतो, पण ते अशक्य काम आहे. या मूर्ख माणसाप्रमाणे आम्ही सर्व शब्द काढून टाकण्याची आशा करू शकत नाही. आपण आपल्या मनाला प्रशिक्षित केले पाहिजे आणि आपले अंतःकरण सहानुभूतीने भरले पाहिजे जेणेकरून आपण इतरांनी बोललेल्या शब्दांद्वारे अबाधित राहू.

निळ्या आकाशावर पाण्याच्या रंगांनी चित्र रंगवण्याचा प्रयत्न केला जाऊ शकतो, पण ते अशक्य आहे. आणि गवतापासून बनवलेल्या मशालीच्या उष्णतेने मोठी नदी कोरडी करणे किंवा चांगले कमावलेल्या चामड्याचे दोन तुकडे एकत्र करून कर्कश आवाज निर्माण करणे देखील अशक्य आहे. या उदाहरणांप्रमाणे, लोकांनी त्यांचे मन असे प्रशिक्षित केले पाहिजे जेणेकरून कोणत्याही प्रकारचे शब्द ऐकून त्यांना त्रास होणार नाही.

त्यांनी त्यांचे मन प्रशिक्षित केले पाहिजे आणि त्यांना पृथ्वीसारखे विस्तृत, आकाशासारखे अमर्यादित, मोठ्या नदीसारखे खोल आणि चामड्यासारखे मऊ ठेवले पाहिजे.

जरी तुमचा शत्रू तुम्हाला पकडतो आणि छळत असतो, जर तुम्हाला नाराजी वाटत असेल आणि प्रतीहिंसेची भावना निर्माण होत असेल तर तुम्ही बुद्ध्याच्या शिकवणीचे पालन करत नाही. प्रत्येक परिस्थितीत तुम्ही असा विचार करायला शिकले पाहिजे: "माझे मन अचल आहे. द्वेष आणि रागाचे शब्द माझ्या ओठातून बाहेर जाणार नाहीत. मी माझ्या शत्रूशी सहानुभूती आणि करुणेच्याविचारांनीयुक्तराहील आणि सर्व संवेदनशील जीवनासाठी माझ्या मनातून करुनासम्पृतभावनाच प्रवाहित होईल".

५. दिवसा जळणाऱ्या आणि रात्री किल्यात सापडलेल्या एका माणसाची दंतकथा आहे. तो एका ज्ञानी माणसाकडे गेला आणि त्याने याबद्दल काय करावे असा सल्ला विचारला. शहाण्याने त्याला तलवारीने त्यात खोदायला सांगितले. हे त्या माणसाने केले. ही एक दंतकथा आहे एका माणसाची. त्याने एक वारूळ सारखा मातीचा "ढिगारा" पहिला तो 'दिवस जळत होता, आणि रात्री धूर सोडत होता. त्याच्या मनांत काय आहे? ते जाणून घेण्याची इच्छा निर्माण झाली. म्हणून तो एका ज्ञानी माणसाकडे गेला, आणि त्याने काय करावे म्हणून त्यांनी सल्ला विचारला. त्या ज्ञानी माणसाने त्याला तो ढिगारा तलवारीने खोदायला म्हणून त्याला सल्ला विचारला. त्या ज्ञानी माणसाने त्या प्रमाणे खोदायला सुरुवात केली. त्याला एकापाठोपाठ एक गेट-बार, पाण्याचे काही बुडबुडे, एक पिचफोर्क, एक पेटी, एक कासव, एक कसाई-चाकू, मांसाचा तुकडा आणि शेवटी, बाहेर आलेला एक नाग सापडला. त्या माणसाने ज्ञानी माणसाला जे सापडले ते कळवले. ज्ञानी माणसाने त्याचे महत्त्व समजावून सांगितले आणि म्हणाला, "ड्रगन सोडून सर्व काही फेकून दे; ड्रगनला एकटे सोड आणि त्याला त्रास देऊ नको."

ही एक दंतकथा आहे ज्यामध्ये "तो ढिगारा" मानवी शरीराचे प्रतिनिधित्व करते. "दिवसा जळत" हे वस्तुस्थिती दर्शवते की दिवसा लोक आदल्या रात्री ज्या गोष्टींचा विचार करतात त्या कृतीत बदलतात. "रात्रीत धूर" ही वस्तुस्थिती दर्शवते की रात्रीच्या वेळी लोक आदल्या दिवशी केलेल्या गोष्टी आनंदाने आठवतात किंवा पश्चात्ताप करतात.

त्याच दंतकथेत, "एक माणूस" म्हणजे बोधिज्ञानशोधणारी व्यक्ती. "एक ज्ञानी माणूस" म्हणजे बुद्ध. "तलवार" म्हणजे शुद्ध प्रज्ञा. "त्यात खोदणे" म्हणजे त्याने बोधिज्ञानमिळविण्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांचा संदर्भ आहे.

दंतकथेत पुढे, "गेट-बार" अज्ञानाचे प्रतिनिधित्व करते; "बुडबुडे" म्हणजे दुःख आणि रागाचे सुस्कार; "पिचफोर्क संकोच आणि अस्वस्थता सूचित करतो; "बॉक्स" हा लोभ, राग, आळस, चंचलता, पश्चात्ताप आणि भ्रम यांचे संचय सूचित करतो; "कासव" म्हणजे शरीर आणि मन; "चाकू" म्हणजे पाच संवेदनात्मकइच्छांचे संश्लेषण, आणि "मांसाचा तुकडा" म्हणजे परिणामी इच्छा ज्यामुळे मनुष्य तृप्त झाल्यावर लोभ निर्माण करतो. या सर्व गोष्टी मनुष्यासाठी हानिकारक आहेत आणि म्हणून बुद्ध म्हणाले, "सर्व फेकून द्या."

तरीही पुढे, "नाग" असे मन सूचित करते ज्याने सर्व सांसारिक वासनांना दूर केले आहे. जर एखाद्या माणसाने शहाणपणाच्या तलवारीने त्याच्याबद्दलच्या गोष्टींचा शोध घेतला तर तो शेवटी त्याच्या नागाकडे येईल. "नागाला एकटे सोडा आणि त्याला त्रास देऊ नका" म्हणजे त्याच्या मागे जाणे आणि सांसारिक इच्छांपासून मुक्त मनाचा शोध घेणे होय.

६. पिंडोल, हा एक बुद्धाचा शिष्य, बोधिज्ञान प्राप्तीनंतर, पिंडोलकौसंबी या आपल्या मूळ गावी परतले आणि तेथील लोकांना त्यांनी दाखवलेल्या दयाळूपणाची परतफेड केली. असे करत त्यांनी बुद्धबीज पेरणीसाठी शेत तयार केले.

कौसंबीच्या सीमेवर गंगा नदीच्या काठी नारळाच्या झाडांच्या अंतहीन रांगांची सावली असलेले एक छोटेसे उद्यान आहे आणि जिथे सतत थंड वारा वाहतो.

उन्हाळ्याच्या एका दिवसात, पिंडोल एका झाडाच्या थंड सावलीत ध्यानमग्न बसला होता, जेव्हा राजा उदयन आपल्या पत्नींसोबत या उद्यानात मनोरंजनासाठी आला होता. आणि संगीत आणि मनोरंजनानंतर राजाने दुसऱ्या एका झाडाच्या सावलीत झोप घेतली.

राजा झोपेत असताना, त्याच्या बायका आणि स्त्रिया-मध्यंतरात फिरायला निघाल्या आणि ध्यानस्थ बसलेल्या पिंडोलजवळ अचानक आल्या. त्यांनी त्याला एक पवित्र-पुरुष म्हणून ओळखले आणि त्याला उपदेश करण्याची विनंती केली. आणि त्यांनी त्याचे प्रवचन ऐकले.

जेव्हा राजा झोपेतून जागा झाला, आणि त्याच्या बायकांचा शोध घेतला तेव्हा त्याला त्या पिंडालाच्या भोवती त्याची शिकवण ऐकताना आढळल्या. मत्सरी आणि कामुकमनाचा असल्याने, राजा रागावला आणि पिंडोलाला शिवीगाळ करत म्हणाला: "तुम्ही, एक पवित्र-पुरुष, स्त्रियांच्या मध्ये राहून त्यांच्याशी व्यर्थ बोलण्याचा आनंद घ्यावा हे अक्षम्य आहे." पिंडोल शांतपणे डोळे मिटून गप्प राहिला.

संतप्त राजाने आपली तलवार काढली आणि पिंडोलाला धमकावले, परंतु पवित्र पुरुष शांत राहिला तो खडकासारखा खंबीर होता. यामुळे राजा आणखी संतप्त झाला म्हणून त्याने एका मुंग्याच्या वारुळाला तोडले आणि मुंग्याने भरलेली काही वाळू त्याच्यावर फेकली, परंतु तरीही पिंडोल शांतपणे अपमान आणि वेदना सहन करत ध्यानस्थ बसला.

त्यानंतर, राजाला त्याच्या क्रूर वर्तनाची लाज वाटली आणि त्याने पिंडोलाची क्षमा मागितली. या घटनेच्या परिणामी, बुद्धाची शिकवण राजाच्या वाड्यात पोहोचली आणि तेथून ती देशभर पसरली.

७. काही दिवसांनंतर राजा उदयननेपिंडोलाला तो राहत असलेल्या जंगलात भेट दिली आणि त्याला विचारले, "आदरणीय गुरुजी, बुद्धाचे शिष्य त्यांचे शरीर आणि मन शुद्ध आणि वासनेपासून मुक्त कसे करू शकतात, जरी ते बहुतेक तरुण पुरुष आहेत.?"

पिंडोलाने उत्तर दिले: "महाकारुणिक, बुद्धाने आपल्याला सर्व स्त्रियांचा आदर करण्यास शिकवले आहे. त्याने आपल्याला सर्व वृद्ध स्त्रियांकडे आपल्या माता म्हणून, आपल्या वयाच्या स्त्रियांकडे आपल्या बहिणींच्यारूपात आणि लहान मुलीकडे आपल्या मुली म्हणून पाहण्यास शिकवले आहे. कारण या शिकवणीमुळे बुद्धाचे शिष्य तरुण असले तरी ते त्यांचे शरीर आणि मन शुद्ध आणि वासनेपासून मुक्त ठेवू शकतात."

"परंतु, आदरणीय शिक्षक, एखाद्याला आई, बहीण किंवा मुलीच्या वयाच्या स्त्रीबद्दल अशुद्ध विचार असू शकतात. बुद्धाचे शिष्य त्यांच्या इच्छांवर नियंत्रण कसे ठेवतात?"

"तथागत, बुद्धाने आपल्याला आपल्या शरीराचा "रक्त, पू, घाम आणि तेल यांसारख्या सर्व प्रकारच्या अशुद्धतासावित करणारा"असा विचार करण्यास शिकवले; अशा प्रकारे विचार करून आपण,तरुण असूनही, आपले मन शुद्ध ठेवण्यास सक्षम आहोत. "

"सन्मानित शिक्षक," राजाने पुन्हा विचारले. "तुम्ही तुमच्या शरीराला आणि मनाला प्रशिक्षित केले आहे आणि तुमची प्रज्ञा नीट केली आहे म्हणून हे करणे तुमच्यासाठी सोपे असू शकते, परंतु ज्यांना अद्याप असे प्रशिक्षण मिळालेले नाही त्यांच्यासाठी हे अवघड आहे. ते अशुद्धता लक्षात ठेवण्याचा प्रयत्न करू शकतात परंतु त्यांचे डोळे सुंदर रूपांचे अनुसरण करतात. ते कुरूपता पाहण्याचा प्रयत्न करू शकतात परंतु ते त्याच सुंदर आकृत्यांद्वारे मोहात पडतील. बुद्धांच्या शिष्यांमधील तरुण पुरुष त्यांच्या कृती शुद्ध ठेवण्यास सक्षम आहेत याचे आणखी काही कारण असावे."

पिंडोलाने उत्तर दिले, "महाकारुणिक, "बुद्ध हे आपल्याला पाच इंद्रियांच्या दारांचे रक्षण करण्यास शिकवतात. जेव्हा आपण आपल्या डोळ्यांनी सुंदर आकृती आणि रंग पाहतो, जेव्हा आपण आपल्या कानांनी आनंददायी आवाज ऐकतो, जेव्हा आपण आपल्या नाकाने सुगंध घेतो किंवा जेव्हा आपण आपल्या जिभेने गोड पदार्थांचा आस्वाद घेतो किंवा आपल्या हातांनी मऊ गोष्टींचा स्पर्श करतो तेव्हा आपल्याला या आकर्षक गोष्टींशी जोडून घ्यायचे नाही किंवा अप्रिय गोष्टींमुळे आपल्याला तिरस्करणीय बनवायचे नाही. या पाच गोष्टीं पासून इंद्रियद्वाराला संयमित जपायला शिकवले जाते. बुद्धांच्या या शिकवणुकी मुळे तरुण शिष्य देखील त्यांचे मन आणि शरीर शुद्ध ठेवू शकतात."

"बुद्धाची शिकवण खरोखरच अद्भूत आहे. माझ्या स्वतः च्या अनुभवावरून मला माहित आहे की जर मी सावध न राहता, सुंदर किंवा

आनंददायककोणत्याही गोष्टीचा सामना केला, तर मी इंद्रियांच्या प्रभावामुळे विचलित होतो. आपले कर्म शुद्ध ठेवण्यासाठी आपण पंचेंद्रियांच्या दारात सदैव सावध राहणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे."

८. जेव्हा एखादी व्यक्ती आपल्या मनातील विचार कृतीतून व्यक्त करते तेव्हा नेहमीच एक प्रतिक्रिया येते. जर कोणी तुम्हाला शिवीगाळ करत असेल तर त्याला उत्तर देण्याचा किंवा बदला घेण्याचा मोह होतो. या नैसर्गिक प्रतिक्रियेपासून सावध राहिले पाहिजे. हे वाऱ्यावर थुंकण्यासारखे आहे, ते स्वतःशिवाय कोणाचेही नुकसान करत नाही. हे वाऱ्यावर धूळ झाडण्यासारखे आहे, ते धुळीपासून मुक्त होत नाही तर स्वतःला अशुद्ध करते. बदला घेण्याच्या इच्छेला वाट देणाऱ्याच्या पावलावर दुर्दैवाने नेहमीच कुत्र्याचे पाऊल पडते .

९. लोभ दूर करणे आणि परोपकाराचे मन जोपासणे हे खूप चांगले कार्य आहे. उदात्त मार्गाचा आदर करण्याचा मनाचा ध्यास ठेवणे अजून चांगले.

एखाद्याने स्वार्थी मनापासून मुक्त व्हावे आणि त्याच्या जागी इतरांना मदत करण्यासाठी तळमळ असलेले मन आणले पाहिजे. दुसऱ्याला आनंदी करण्याची कृती दुसऱ्याला आनंदी ठेवण्याची प्रेरणा देते आणि अशा कृतीतून आनंदाचा जन्म होतो.

एका मेणबत्तीतून हजारो मेणबत्त्या पेटवल्या जाऊ शकतात आणि मेणबत्तीचे आयुष्य कमी होणार नाही. आनंद वाटून घेतल्याने कधीही कमी होत नाही.

जे बोधिज्ञानाचा शोध घेतात त्यांनी प्रत्येक पावलावर सावधगिरी बाळगली पाहिजे. आकांक्षा कितीही उंच असली तरी ती टप्प्याटप्प्यानेच मिळवली पाहिजे. आपल्या दैनंदिन जीवनात बुद्धत्वाच्या मार्गाची पावले टाकली पाहिजेत.

१०. बोधिज्ञानाच्या मार्गाच्या अगदी सुरुवातीस या जगात आपल्यासाठी वीस अडचणी आहेत आणि त्या आहेत: 1. गरीब माणसाला उदार होणे कठीण आहे. 2. अभिमानी माणसाला बोधिज्ञानाचा मार्ग शिकणे कठीण आहे. 3. आत्म त्यागाच्या किंमतीवर बोधिज्ञान मिळवणे कठीण आहे. 4. बुद्ध जगात असताना जन्म घेणे कठीण आहे. 5. बुद्धाची शिकवण ऐकणे कठीण आहे. 6. शरीराच्या प्रवृत्तीं विरुद्ध मन शुद्ध ठेवणे कठीण आहे. 7. सुंदर आणि आकर्षक गोष्टींची इच्छा न करणे कठीण आहे. 8. बलवान माणसाला त्याच्या इच्छा पूर्ण करण्यासाठी त्याच्या शक्तीचा वापर न करणे कठीण आहे. 9. एखाद्याचा अपमान केल्यावर त्याला राग न येणे कठीण आहे. 10. अचानक परिस्थितीने मोहात पडल्यावर निर्दोष राहणे कठीण आहे. 11. व्यापकपणे आणि सखोल अभ्यास करण्यासाठी स्वतःला लागू करणे कठीण आहे. 12. नवशिक्याचा तिरस्कार न करणे कठीण आहे. 13. स्वतःला नम्र ठेवणे कठीण आहे. 14. चांगले मित्र मिळणे कठीण आहे. 15. ज्ञानाकडे नेणारी शिस्त सहन करणे कठीण आहे. 16. बाह्य परिस्थिती आणि परिस्थितीमुळे विचलित न होणे कठीण आहे. 17. इतरांना त्यांची क्षमता ओळखून शिकवणे कठीण आहे. 18. मन शांत ठेवणे कठीण आहे.

19. योग्य आणि अयोग्य याबद्दल वाद न करणे कठीण आहे. 20. चांगली पद्धत शोधणे आणि शिकणे कठीण आहे.

११. चांगले पुरुष आणि वाईट पुरुष त्यांच्या स्वभावानुसार एकमेकांपासून भिन्न असतात. वाईट माणसे पापी कृत्याला पाप मानत नाहीत; जर त्यांचा पापीपणा त्यांच्या लक्षात आणून दिली तरी ते करणे सोडत नाहीत आणि त्यांना त्यांच्या पापी कृत्यांची माहिती कोणीही दिलेली आवडत नाही. ज्ञानी माणसे योग्य आणि अयोग्य याविषयी संवेदनशील असतात; ते चुकीचे आहे हे लक्षात येताच ते करणे थांबवतात; अशा चुकीच्या कृत्यांकडे लक्ष वेधणाऱ्या प्रत्येकाचे ते आभारच मानतात.

अशा प्रकारे चांगले पुरुष आणि वाईट पुरुषांमध्ये आमूलाग्र फरक आहे. वाईट माणसे कधीही त्यांच्याबद्दल दाखविलेल्या दयाळूपणाची कदर करत नाहीत, परंतु ज्ञानी लोक त्याचे कौतुक करतात आणि त्याबद्दल कृतज्ञ असतात. केवला आपल्या उपकार कार्याविषयीच कृतज्ञता आणि सौजन्य दाखवत नाहीत तर ते प्रत्येकाविषयी कृतज्ञ आणि सौजन्यशील असतात.

III

प्राचीन दंतकथेद्वारे उपदेश

१. एकेकाळी असा एक देश होता ज्यात आपल्या वृद्ध लोकांना दुर्गम आणि सुदूर पर्वतांमध्ये सोडून देण्याची विलक्षण प्रथा होती.

राजाच्या एका विशिष्ट मंत्राला त्याच्या स्वतःच्या वृद्ध वडिलांच्या

बाबतीत ही प्रथा पाळणे फार कठीण वाटले, आणि म्हणून त्याने एक गुप्त भूमिगत गुहा बांधली जिथे त्याने आपल्या वडिलांना लपवले आणि त्यांची काळजी घेतली.

एके दिवशी एक देवता त्या देशाच्या राजासमोर हजर झाला आणि त्याने त्याला एक गोंधळात टाकणारी समस्या दिली आणि सांगितले की जर तो समाधानकारकपणे सोडवू शकला नाही तर त्याचा देश नष्ट होईल. समस्या अशी होती: "येथे दोन सर्प आहेत; मला प्रत्येकाचे लिंग सांगा."

राजा किंवा राजवाड्यातील कोणीही समस्या सोडवू शकले नाही; म्हणून राज्यात घोषणा केली की-"राज्यातील जो कोणी ही समस्या सोडवेल, त्याला मोठे बक्षीस दिले जाईल."

मंत्री घरी परतला आणि आपल्या वडिलांच्यालपण्याच्या ठिकाणी गेले आणि त्यांना त्या समस्येचा जाब विचारला. म्हातारा म्हणाला: "हा एक सोपा उपाय आहे. दोन सापांना एका मऊ गालिच्यावर ठेवा; एक जो फिरतो तो नर आहे आणि दुसरा जो शांत राहतो तो मादी आहे." मंत्री वडिलाला सांगितलेले उत्तर राजाला जाऊन सांगितले आणि ती समस्या समाधानकारकरीत्या सोडविली.

मग देवाने इतर कठीण प्रश्न विचारले ज्याची उत्तरे राजा आणि त्याचे अनुयायी देऊ शकले नाहीत, परंतु मंत्री, आपल्या वृद्ध वडिलांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, ते प्रश्न नेहमी सोडवू शकला.

त्यापैकी येथे काही प्रश्न आणि त्यांची उत्तरे आहेत. "असा कोण आहे जो झोपलेला असूनही त्याला जागृत म्हणतात, आणि जागृत असतो त्याला झोपलेला म्हणतात?" याचे उत्तर असे आहे:- जो बुद्धत्वसाठी प्रशिक्षण घेत आहे तो ज्यांना प्रज्ञेत रस नाही त्यांच्याशी तुलना केल्यास तो जागृत असतो; ज्यांना आधीच प्रज्ञा प्राप्त झाली आहे त्यांच्याशी तुलना केल्यास तो झोपलेला असतो.

"तुम्ही मोठ्या हत्तीचे वजन कसे करू शकता?" "बोटीवर लोड करा आणि बोट पाण्यात किती खोल बुडते हे चिन्हांकित करण्यासाठी एक रेषा काढा. मग हत्तीला बाहेर काढा आणि बोट त्याच खोलीत बुडेपर्यंत दगडांनी लोड करा आणि मग दगडांचे वजन करा."

"महासागराच्या पाण्यापेक्षा एक प्यालाभर पाणी जास्त आहे" या म्हणीचा अर्थ काय? त्याचे आहे: "एखाद्याच्या पालकांना किंवा आजारी व्यक्तीला शुद्ध आणि करुणा भावनेने दिलेले एक प्यालाभर पाणी शाश्वत आहे, परंतु महासागराचे पाणी कधीतरी संपेल."

पुढे देवाने भुकेला माणूस बनवला, कातडी आणि हाडे सुकलेला, तो तक्रार करतो. "माझ्यापेक्षा या जगात कोणी भुकेला आहे का?" आहे 'जो मनुष्य इतका स्वार्थी आणि लोभी आहे की तो बुद्ध, धर्म आणि संघ या तिन्ही खजिन्यांवर विश्वास ठेवत नाही आणि जो आपल्या पालकांना आणि

शिक्षकांना अर्पण करत नाही, तो केवळ जास्त भुकेलेला आहे असे नाही तर तो भुकेल्या राक्षसांच्या जगात पडेल आणि तिथे तो कायम भुकेला राहील ."

"इथे चंदनाच्या लाकडाची फळी आहे; झाडाच्या तळाशी कोणते टोक होते?"
"फळी पाण्यात तरंगवा; जो टोक थोडा खोलवर बुडतो तो टोक मुळाच्या जवळ होता."

"येथे एकाच रूपाचे आणि आकाराचे दोन घोडे दिसत आहेत; आई कोण आणि मुल कोण हे कसे ओळखल?" "त्यांना काही गवत खायला द्या; आई घोडा गवत तिच्या मुलाकडे ढकलेल."

या कठीण प्रश्नांच्या प्रत्येक उत्तराने देव आणि राजालाही आनंद झाला. मंत्र्याने गुहेत लपवून ठेवलेल्या वृद्ध वडिलांकडून उत्तरे आल्याचे पाहून राजाला कृतज्ञता वाटली आणि त्याने वृद्धांना डोंगरात सोडण्याचा कायदा मागे घेतला आणि त्यांच्याशी सौजन्याने वागण्याचा आदेश दिला.

२. भारतातील विदेहाच्या राणीने एकदा एका पांढऱ्या हत्तीचे स्वप्न पाहिले ज्याला सहा हस्तिदंत दात होते. तिला दातांची लालसा झाली आणि राजाला ते मिळवून देण्याची तिने विनंती केली. जरी हे काम अशक्य वाटत असले तरी, राणीवर खूप प्रेम करणाऱ्या राजाने अशा हत्तीचा शोध घेऊन त्याचा पत्ता कळवणाऱ्या कोणत्याही शिकान्यास पुरस्कार देण्यात येईल' अशी घोषणा केली.

असे घडले की हिमालयाच्या पर्वतरांगांमध्ये सहा दांत असलेला असा एक हत्ती होता जो बुद्धत्वाचे प्रशिक्षण घेत होता. हत्तीने एकदा डोंगराच्या खोलगटात आपत्कालीन परिस्थितीत एका शिकान्याचा जीव वाचवला होता आणि शिकारी आपल्या देशात सुखरूप परत जाऊ शकला होता. शिकारी मात्र मोठ्या बक्षीसाने आंधळा झाला आणि हत्तीने दाखवलेली दयाळूपणा विसरून हत्तीला मारण्यासाठी डोंगरावर परतला.

हत्ती बुद्धत्व शोधत आहे हे जाणून, शिकान्याने बौद्ध भिक्खूचा वेश धारण केला आणि अशा प्रकारे हत्तीला रक्षकापासून पकडले, आणि विषारी बाण मारला.

हत्तीला जाणवले आहे की त्याचा अंत जवळ आला आहे आणि शिकान्यावर बक्षिसाच्या सांसारिक इच्छेने मात केली आहे, हत्तीने त्याच्यावर दया दाखवली आणि इतर सूड घेणाऱ्या हत्तींच्या रोषापासून शिकान्याचे रक्षण करण्यासाठी त्याला त्याच्या शरीराचाच आश्रय दिला. मग हत्तीने शिकान्याला विचारले की तू असा मूर्खपणा का केलास? शिकान्याने बक्षीसाबद्दल सांगितले आणि कबूल केले की त्याला त्याच्या सहा दातांची लालसा होती. हत्तीने ताबडतोब झाडांच्या बुंध्यावर आपले सूळ आदळून त्यांचे तुकडे तोडले. आणि ते दात शिकान्याला दिले. दात देताना हत्ती शिकान्याला म्हणला- "या दानाने मी माझे बुद्धत्वाचे प्रशिक्षण पूर्ण केले आहे आणि मी शुद्ध भूमीत पुनर्जन्म घेईन. जेव्हा मी बुद्ध होईन, तेव्हा मी तुला लोभाच्या, राग, द्वेष आणि अज्ञान या तीन विषारी बाणांपासून मुक्त होण्यास मदत करीन."

३. हिमालय पर्वताच्या पायथ्याशी असलेल्या एका झाडीमध्ये एकेकाळी इतर अनेक प्राणी आणि पक्ष्यांसह एक पोपट राहत होता. एके दिवशी सोसाट्याच्या वाऱ्यात बांबूच्या घर्षणाने झाडाला आग लागली आणि पक्षी आणि प्राणी भयभीत झाले. पोपटाला, त्यांच्या भीतीबद्दल आणि दुःखाबद्दल सहानुभूती वाटली आणि बांबूच्या झाडामध्ये त्याला मिळालेल्या करुणाभावनाचीपरतफेड करण्याची इच्छा बाळगून, जिथे तो स्वतःला आश्रय देऊ शकेल, त्याने त्यांना वाचवण्यासाठी शक्य ते सर्व करण्याचा प्रयत्न केला. जवळच असलेल्या एका तलावात त्याने स्वतःला बुडवून आगीवर उड्डाण केले आणि आग विझवण्यासाठी पाण्याचे थेंबे झटकले. झाडाप्रती कृतज्ञतेने करुणामय अंतःकरणाने त्याने हि परिश्रमपूर्वक पुनरावृत्ती केली.

करुणाभावना आणि आत्म त्यागाची ही भावना एका स्वर्गीय देवाच्या लक्षात आली, जो आकाशातून खाली आला आणि पोपटाला म्हणाला: "तुझं मन खूप शूर आहे, परंतु पाण्याच्या या काही थेंबांनी या एवढ्या मोठ्या आगीच्या विरोधात काय साध्य करण्याची तुझी अपेक्षा आहे?" पोपटाने उत्तर दिले:- "कृतज्ञता आणि आत्म त्यागाच्या भावनेने काहीही साध्य होऊ शकत नाही. मी वारंवार प्रयत्न करेन. पुढच्या जन्मात पुन्हा पुन्हा." तो महान देव पोपटाच्या मनोभावनेने फार प्रभावित झाला आणि त्यांनी एकत्रितपणे आग विझवली.

४. एकेकाळी हिमालयात एक शरीर आणि दोन डोकी असलेला पक्षी राहत होता. एकदा एका डोक्याने दुसरे डोके गोड फळे खाताना पाहिले आणि त्याला मत्सर वाटला आणि स्वतःला म्हणाला: "मग मी विषारी फळ खाईन."

त्यामुळे त्याने विष खाल्ले आणि दोन डोक्यांच्या संपूर्ण पक्षाचा जीव गेला .

५. एकेकाळी सापाची शेपटी आणि डोके यांचे समोर कोण असावे यावरून भांडण झाले. शेपूट डोक्याला म्हणाले: 'तू नेहमीच पुढाकार घेतोस; हे न्याय्य नाही, तू मला कधीतरी नेतृत्व करू द्यायला हवे.' डोके उत्तरले; - "मीच प्रमुख व्हावे हा आपल्या स्वभावाचा नियम आहे; मी तुझ्याबरोबर जागा बदलू शकत नाही."

पण भांडण वाढत गेले आणि एके दिवशी शेपटी झाडाला चिकटली आणि त्याने डोक्याला पुढे जाण्यापासून रोखले. संघर्षाने डोके थकले तेव्हा शेपटीने स्वतःचा मार्ग निवडला परिणामी साप आगीच्या खड्ड्यात पडला आणि मरून गेला.

निसर्गाच्या जगात नेहमीच एक योग्य क्रम असतो आणि प्रत्येक गोष्टीचे स्वतःचे कार्य असते. या आदेशाला बाधा आल्यास कामकाजात व्यत्यय येतो आणि संपूर्ण व्यवस्थाच बिघडते.

६. एक माणूस होता तो शीघ्रकोपी होता. एके दिवशी घरासमोर दोन माणसे तिथे राहणाऱ्या माणसाबद्दल बोलत होती. एकाने दुसऱ्याला म्हटले: - "तो चांगला माणूस आहे पण खूप अधीर आहे; त्याचा स्वभाव तापट आहे आणि त्याला पटकन राग येतो." ही टिप्पणी ऐकून त्या व्यक्तीने घराबाहेर धाव घेतली आणि दोघांवर हल्ला केला आणि त्यांना लाथ मारून जखमी केले.

जेव्हा एखाद्या ज्ञानी माणसाला त्याच्या चुकांबद्दल सल्ला दिला जातो तेव्हा तो त्यांवर चिंतन करतो आणि त्याचे आचरण सुधारतो. परंतु जेव्हा त्याचे गैरवर्तन निदर्शनास आणले जाते, तेव्हा मूर्ख माणूस केवळ सल्ल्याकडे दुर्लक्ष करत नाही तर तीच चूक पुन्हा करतो.

७. एकदा एक श्रीमंत पण मूर्ख माणूस होता. दुसऱ्या माणसाचे सुंदर तीन मजली घर पाहिल्यावर त्याचा हेवा वाटला आणि आपण स्वतः तितकेच श्रीमंत आहोत असे समजून असेच घर बांधावे असे त्याने ठरवले. त्याने एका सुताराला बोलावून ते बांधण्याची आज्ञा दिली. सुताराने संमती दिली आणि लगेच पाया बांधण्यास सुरुवात केली, पहिला मजला , दुसरा मजला आणि नंतर तिसरा मजला. श्रीमंत माणसाने हे लक्षात घेतले आणि चिडून म्हणाला: "मला पाया, पहिला मजला किंवा दुसरा मजला नको; मला फक्त तिसरा सुंदर मजला हवा आहे. तो लवकर तयार करा."

मूर्ख माणूस नेहमी फक्त परिणामांचाच विचार करतो आणि चांगले परिणाम मिळविण्यासाठी आवश्यक असलेल्या प्रयत्नांशिवाय तो अधीर असतो. योग्य प्रयत्नांशिवाय कोणतीही चांगली गोष्ट साध्य होऊ शकत नाही, त्याचप्रमाणे पायाशिवाय तिसरा मजला आणि पहिला-दुसऱ्या मजला असू शकत नाही.

८. एक मूर्ख माणूस एकदा मध उकळत होता. त्याचा मित्र अचानक दिसला आणि त्या मूर्ख माणसाला त्याला थोडे मध द्यायचे होते, परंतु ते खूप गरम होते, आणि म्हणून त्याने ते आगीवरून न उतरवता ते थंड करण्यासाठी पंखा लावला. त्याचप्रमाणे, शीतलप्रज्ञेचा स्वाद

माणसाने प्रथम सांसारिक वासनांच्या आगीतून स्वतःला बाहेर काढून टाकल्याशिवाय मिळणे अशक्य आहे.

९. एकदा दोन राक्षस होते ज्यांनी होते ज्यांनी एक पेटी, छडी आणि जोडे यांबद्दल वाद घालण्यात आणि भांडण्यात दिवस घालवला. जवळून जात असलेल्या एका माणसाने विचारले, 'तुम्ही या गोष्टींबद्दल का भांडत आहात? त्यांच्यात अशी कोणती जादुई शक्ती आहे की तुम्ही त्यांना ताब्यात घेण्याबद्दल भांडत आहात?'

राक्षसांनी त्याला समजावून सांगितले की त्या पेटीतून त्यांना हवे ते अन्न, वस्त्र किंवा खजिना मिळू शकतो; छडीने ते त्यांच्या सर्व शत्रूंना वश करू शकत होते. आणि बुटांच्या जोडीने ते हवेतून प्रवास करू शकत होते.

हे ऐकून तो माणूस म्हणाला, 'का भांडता? जर तुम्ही काही मिनिटांसाठी निघून गेलात, तर मी तुमच्यातील गोष्टींची योग्य विभागणी करू शकतो.' असे म्हणून दोन राक्षस तेथून दूर झाले आणि ते निघून गेल्यावर त्या माणसाने बूट घातले, पेटी आणि छडी ताब्यात घेतली. आणि तो हवेतून आकाशात उडून निघून गेला.

"राक्षस" हे विधर्मी समजुतीच्या पुरुषांचे प्रतिनिधित्व करतात. "एका पेटी " म्हणजे दानधर्मात बनवलेल्या भेटवस्तू; दानातून किती खजिना निर्माण होऊ शकतो हे त्यांना कळत नाही. "एक छडी" म्हणजे मनाच्या एकाग्रतेचा सराव.

लोकांना हे समजात नाही कि मनाच्या अध्यात्मिक एकाग्रतेच्या सरावने ते सांसारिक आसनावर विजय प्राप्त करू शकतात. "पादत्राणची जोडी" म्हणजे विचार आणि आचरणाची शुद्ध शिस्त, जी त्यांना सर्व इच्छा आणि युक्तिवादांच्या पलीकडे नेईल. हे न जाणवल्यामुळे ते एक पेटी, छडी आणि जोडे यांवरून भांडतात आणि वाद घालतात.

१०. एकदा एक माणूस एकटा प्रवास करत होता. संध्याकाळच्या सुमारास तो एका रिकाम्या घरात आला आणि त्याने तिथेच रात्र घालवण्याचा निर्णय घेतला. मध्यरात्रीच्या सुमारास एका राक्षसाने एक प्रेत आणून जमिनीवर सोडले. थोड्याच वेळात, आणखी एक भूत प्रकट झाला आणि त्याने ते प्रेत आपले असल्याचे सांगितले आणि त्यावरून त्यांचे भांडण झाले.

मग पहिल्या राक्षसाने सांगितले की त्याबद्दल आणखी वाद घालणेनिरुपयोगी आहे आणि त्याने प्रेताच्या मालकाचा निर्णय घेण्यासाठी प्रकरण न्यायाधीशाकडे पाठवावे असा प्रस्ताव दिला. दुसऱ्या राक्षसाने हे मान्य केले आणि कोपन्यात घाबरलेल्या माणसाला पाहून त्याला मालकी ठरवण्यास सांगितले. तो माणूस भयंकर घाबरला होता, कारण त्याला माहित होते की तो जो काही निर्णय घेईल त्यामुळे हरलेल्या राक्षसाला राग येईल आणि हरलेला राक्षस बदला घेईल आणि त्याला ठार करेल, म्हणून त्याने जे पाहिले तेच खरे सांगायचे ठरवले.

त्याच्या अपेक्षेप्रमाणे, यामुळे दुसऱ्या राक्षसाला राग आला त्याने त्या माणसाचा एक हात धरला आणि तो फाडला, परंतु पहिल्या राक्षसाने प्रेतातून काढलेल्या हाताच्या जागी एक हात घेतला. संतप्त राक्षसाने त्या माणसाचा दुसरा हात फाडून टाकला,

पण पहिल्या राक्षसाने ताबडतोब ते प्रेताच्या दुसऱ्या हाताने बदलले. आणि असेच दोन्ही हात, दोन्ही पाय, डोके आणि शरीर एकामागोमाग फाडून त्या जागी प्रेताचे संबंधित सर्व भाग येईपर्यंत असेच चालले. तेव्हा त्या दोन राक्षसांनी त्या माणसाचे अवयव जमिनीवर पसरलेले पाहून ते उचलून खाऊन टाकले आणि हसत हसत निघून गेले.

निर्जन (रिकाम्या) घरात आश्रय घेतलेला गरीब माणूस त्याच्या दुर्दैवाने खूप अस्वस्थ झाला होता. त्याच्या शरीराचे जे भाग भुतांनी खाल्ले होते ते भाग त्याच्या आईवडिलांनी त्याला दिले होते आणि आता त्याचे भाग प्रेताचे होते. तरीही तो कोण होता? सर्व वस्तुस्थिती लक्षात येऊनही, त्याला ते समजू शकले नाही आणि वेडा होऊन तो घराबाहेर पडला. एका मंदिरात येऊन तो आत गेला आणि भिक्षूंना आपली समस्या सांगितली. निस्वार्थीपणाचा खरा अर्थ लोकांना त्यांच्या कथेत पाहायला मिळाला.

११. एकदा एक सुंदर आणि चांगले कपडे घातलेली स्त्री एका घरात आली. घरच्या मालकाने तिला विचारले की ती कोण आहे; आणि तिने उत्तर दिले की ती संपत्तीची देवी आहे. घरचा मालक खूश झाला आणि म्हणून त्याने तिच्याशी चांगली वागणूक दिली.

थोड्याच वेळात दुसरी स्त्री दिसली जी कुरूप दिसत होती आणि खराब कपडे घातलेली होती. मालकाने विचारले की ती कोण आहे आणि महिलेने उत्तर दिले की ती गरिबीची देवी आहे. मास्तर घाबरला आणि त्याने तिला घरातून हाकलून देण्याचा प्रयत्न केला, पण बाईने जाण्यास नकार दिला आणि म्हणाली, "संपत्तीची देवी माझी बहीण आहे. आमच्यात एक करार आहे की आपण कधीही वेगळे राहायचे नाही; मला बाहेर आढळ तर तीही माझ्यासोबत बाहेर येणार आहे." नक्कीच, ती कुरूप स्त्री बाहेर पडताच, दुसरी स्त्री गायब झाली.

जन्म मृत्यूबरोबर जातो. भाग्य दुर्दैवाबरोबर जाते. वाईट गोष्टी चांगल्या गोष्टींच्या मागे लागतात. हे जनतेने लक्षात घेतले पाहिजे. मूर्ख लोक दुर्दैवाची भीती बाळगतात आणि चांगल्या नशिवासाठी धडपडतात, परंतु जे आत्मज्ञान शोधतात त्यांनी या दोन्हीच्या पलीकडे जाऊन सांसारिक आसक्तीपासून मुक्त असले पाहिजे.

१२. एकेकाळी एक गरीब कलाकार राहत होता ज्याने आपले भाग्य शोधण्यासाठी आपल्या पत्नीला सोडून घर सोडले. तीन वर्षांच्या कठोर संघर्षानंतर त्याने तीनशे तोळे सोने वाचवले आणि आपल्या घरी परतण्याचा निर्णय घेतला. वाटेत ते एका मोठ्या मंदिरात आले ज्यात दानोत्सावाचा भव्य सोहळा चालू होता. ते पाहून तो खूप प्रभावित झाला आणि स्वतःशीच विचार केला, "आतापर्यंत मी फक्त वर्तमानाचाच विचार केला आहे; मी माझ्या भविष्यातील सुखाचा कधीच विचार केला नाही. मी या ठिकाणी आलो हा माझ्या सौभाग्याचा भाग आहे; मला त्याचा लाभ घ्यायला हवा. मी त्या पुण्याचे बीज पेरायला हवे. असा विचार करून, त्याने कृतज्ञतेने

आपली सर्व बचत मंदिरासाठी दान केली आणि रिकाम्या हाताने आपल्या घरी परतला.

जेव्हा तो घरी पोहोचला तेव्हा त्याच्या पत्नीने तिच्या आधारासाठी काही पैसे आणले नाहीत म्हणून त्याला फटकारले. गरीब कलाकाराने उत्तर दिले की त्याने काही पैसे कमावले आहेत परंतु ते सुरक्षित असतील तिथे ठेवले आहेत. त्याने ते कुठे लपवले आहे हे सांगण्यासाठी तिने त्याच्यावर दबाव आणला तेव्हा त्याने कबूल केले की त्याने ते एका विशिष्ट मंदिरातील भिक्षूना दिले होते.

यामुळे पत्नीला राग आला आणि तिने पतीला खडसावले आणि अखेर हे प्रकरण स्थानिक न्यायाधीशांकडे नेले. जेव्हा न्यायाधीशांनी कलाकाराला त्याच्या बचावासाठी विचारले तेव्हा कलाकार म्हणाला की तो मूर्खपणाने वागला नाही, कारण त्याने हे पैसे दीर्घ आणि कठीण संघर्षात कमावले आहेत आणि भविष्यातील चांगल्या भविष्यासाठी ते बीज म्हणून वापरले आहेत. जेव्हा तो मंदिरात आला तेव्हा त्याला असे वाटले की ते एक शेत आहे जिथे त्याने आपले सोने सौभाग्यासाठी बीज म्हणून लावावे. मग तो पुढे म्हणाला: 'जेव्हा मी भिक्षूना सोने दिले तेव्हा असे वाटले की मी माझ्या मनातून सर्व लोभ आणि कंजुषपणा काढून टाकत आहे आणि मला कळले आहे की खरी संपत्ती सोने नसून मन आहे.

न्यायाधीशांनी कलाकाराच्या भावनेचे कौतुक केले आणि ज्यांनी हे ऐकले त्यांनी त्याला विविध मार्गांनी मदत करून त्यांची मान्यता दर्शविली. अशाप्रकारे कलाकार आणि त्याची पत्नी कायमस्वरूपी सौभाग्याशाली झाले.

१३. स्मशानाजवळ राहणाऱ्या एका माणसाने एका रात्री त्याला कबरीतून हाक मारणारा आवाज ऐकला. तो स्वतः याचाशोध घेण्यास खूप घाबरला होता पण दुसऱ्या दिवशी त्याने एका धाडसी मित्राला त्याचा उल्लेख केला, ज्याने दुसऱ्या दिवशी रात्री आवाज कुठून आला ते शोधण्याचे ठरवले.

भित्रा माणूस भीतीने थरथरत असताना, त्याचा मित्र स्मशानात गेला आणि निश्चितपणे, तोच आवाज त्याला कबरेतून ऐकू आला. मित्राने विचारले "कोण आहे? आणि काय हवे आहे? जमिनीखालील आवाजाने उत्तर दिले: "मी एक गुप्त खजिना आहे आणि मी स्वतःलाकोणालातरी देण्याचे ठरवले आहे. मी काल रात्री एका माणसाला तो देऊ केला होता पण तो खूप घाबरला होता.म्हणून मी तो तुला देईन. त्यासाठी तू योग्य आहेस. उद्या सकाळी मी माझ्या सात अनुयायांसह तुझ्या घरी येईन."

मित्र म्हणाला: "मी तुझी वाट पाहीन, परंतु कृपया मला सांगा की मी तुमच्याशी कसे वागावे?" आवाजाने उत्तर दिले: "आम्ही भिक्षूच्या पोशाखात येऊ. आमच्यासाठी खोली तयार करातेथे तुम्ही स्नान करा आणि खोली स्वच्छ करा, आणि आमच्यासाठी आसने आणि आठ वाट्या भात-लापशी ठेवा. जेवणानंतर, तुम्ही पुढे व्हा आणि आम्हाला एक एक करून बंद खोलीतघेऊन जा. ज्यात आम्ही स्वतःला सोन्याच्या घड्यामध्ये बदलून घेऊ."

दुसऱ्या दिवशी सकाळी या माणसाने स्नान केले आणि त्याला सांगितल्याप्रमाणे खोली स्वच्छ केली आणिआठ भिक्षू येण्याची वाट पाहू लागला योग्य वेळी ते हजर झाले

आणि त्याने त्यांचे विनम्र स्वागत केले. त्यांनी अन्न खाल्ल्यानंतर तो त्यांना एक-एक करून बंद खोलीत घेऊन गेला, जिथे प्रत्येक भिक्खुने स्वतःला सोन्याने भरलेल्या घड्यामध्ये बदलले.

त्याच गावात एक अतिशय लोभी माणूस होता ज्याला ही घटना कळली आणि त्याला सोन्याचे घडे हवे होते. त्याने आठ भिक्खूंना आपल्या घरी बोलावले. त्यांच्या जेवणानंतर तो त्यांना एका बंद खोलीत घेऊन गेला, परंतु स्वतःला सोन्याचे तुकडे बनवण्याऐवजी ते रागावले आणि उग्र झाले आणि त्यांनी त्या लोभी माणसाची पोलिसांकडे तक्रार केली ज्याने अखेरीस त्याला अटक केली.

आता डरपोक माणसाबद्दल, जेव्हा त्याने ऐकले की कबरीतून आलेल्या आवाजाने शूर माणसाने संपत्ती आणली आहे, तेव्हा तो त्या शूर माणसाच्या घरी गेला आणि लोभाने सोन्याची मागणी केली आणि आग्रह धरला की ते त्याचेच आहे, कारण आवाज प्रथम त्याला उद्देशून होता. जेव्हा भेकड माणसाने घड्यांना दूर नेण्याचा प्रयत्न केला तेव्हा त्याला आतमध्ये बरेच साप दिसले जे त्याच्यावर हल्ला करण्यास तयार आहेत.

राजाने हे ऐकले आणि ते घडे शूर माणसाच्या मालकीचे असल्याचा निर्णय दिला आणि पुढील निरीक्षणे सांगितली: "जगात सर्व काही असेच चालते. मूर्ख लोक केवळ चांगल्या परिणामासाठी हपापलेले असतात, परंतु त्यांच्या मागे जाण्यास ते खूप घाबरतात आणि म्हणूनच, सतत अयशस्वी होत असतात. त्यांच्यात मनाच्या अंतर्गत संघर्षांना सामोरे जाण्यासाठी विश्वास किंवा धैर्य नसते,

ज्याद्वारे केवळखरी शांती आणि सुसंवाद प्राप्त होऊ शकतो."

अध्याय दुसरे
संबोधिप्राप्तीचा प्रत्यक्ष आचरण मार्ग
।
सत्याचा शोध

१. सत्याच्या शोधात काही प्रश्न आहेत जे बिन महत्त्वाचे आहेत. विश्वाची रचना कोणत्या वस्तुपासून झाली आहे? विश्व शाश्वत आहे का? विश्वाला मर्यादा आहेत की नाही? हा मानवी समाज कशा प्रकारे एकत्र ठेवला गेला आहे? मानवी समाजासाठी संस्थेचे आदर्श स्वरूप काय आहे? असे प्रश्नसुटेपर्यंत जर एखाद्या माणसाने ज्ञानप्राप्तीसाठी त्याचा शोध आणि सराव पुढे ढकलला तर तो मार्ग सापडण्यापूर्वीच मरेल.

समजा एखाद्या माणसाला विषारी बाणाने भोसकले असेल आणि त्याचे नातेवाईक आणि मित्रांनी एकत्र येऊन बाण बाहेर काढण्यासाठी आणि जखमेवर उपचार करण्यासाठी सर्जनला बोलावले.

जखमी माणसाने आक्षेप घेतल्यास, 'थोडे थांब. तो बाहेर काढण्याआधी, हा बाण कोणी मारला हे मला जाणून घ्यायचे आहे. तो पुरुष होता की स्त्री? तो जन्मजात थोर होता की शेतकरी होता? धनुष्य कशापासून बनवले होते? ते मोठे धनुष्य होते की लहान धनुष्याने बाण मारला होता? ते लाकडाचे होते की बांबूचे?

धनुष्य- प्रत्यंचा कशापासून बनवली होती ?टी फायबरची होती की आतड्याची? बाण वेताचा होता की वेळूचा? कोणते पंख वापरले होते? तू बाण काढण्यापूर्वी मला या सर्व गोष्टी जाणून घ्यायच्या आहेत." मग काय होईल?

ही सर्व माहिती सुरक्षित होण्याआधी, विषाला संपूर्ण प्रणालीद्वारे प्रसारित होण्यास वेळ लागेल आणि माणूस मरू शकतो. बाण काढून टाकणे आणि त्याचे विष पसरण्यापासून रोखणे हे पहिले कर्तव्य आहे.

जेव्हा आसक्तीची आग जगाला धोक्यात आणत असते, तेव्हा विश्वाची रचना फारशी महत्त्वाची नसते; मानवी समुदायासाठी आदर्श स्वरूप काय आहे हे हाताळणे इतके महत्त्वाचे नाही.

जन्म, म्हातारपण, आजारपण आणि मृत्यूची आग विझवण्याचा मार्ग सापडेपर्यंत या विश्वाला मर्यादा आहेत की ते शाश्वत आहे, या प्रश्नाला वाट पाहावी लागेल; शोक, विलाप,दुःख आणि यातना यांच्या सान्निध्यात प्रथम या समस्या सोडवण्याचा मार्ग शोधावा आणि त्या मार्गाच्या आचरणात स्वतःलाझोकून दिले पाहिजे.

बुद्धाच्या शिकवणीमध्ये काय जाणून घेणे महत्त्वाचे आहे आणि काय बिन महत्त्वाचे नाही ते समाविष्ट आहे. म्हणजेच, ते लोकांना शिकवते की

त्यांनी शिकले पाहिजे, त्यांनी काय शिकले पाहिजे, त्यांनी काय काढून टाकले पाहिजे, त्यांनी कशासाठी प्रज्ञा प्राप्त केली पाहिजे यासाठी प्रशिक्षण दिले पाहिजे.

म्हणून, लोकांनी सर्वात महत्वाचे काय आहे, कोणती समस्या प्रथम सोडविली पाहिजे आणि त्यांच्यासाठी सर्वात जास्त महत्त्वाची समस्या कोणती आहे हे प्रथम ओळखले पाहिजे. हे सर्व करण्यासाठी त्यांनी प्रथम त्यांच्या मनाला प्रशिक्षित करण्याचे काम हाती घेतले पाहिजे; म्हणजेच त्यांनी प्रथम मनावर नियंत्रण मिळवले पाहिजे.

२. समजा एखादा माणूस झाडाच्या मधोमध उगवलेल्या खोडाचा मज्जेचा काही भाग घेण्यासाठी जंगलात गेला आणि फांद्या आणि पानांचे ओझे घेऊन परत आला, की आपण जे प्राप्त करण्यासाठी गेलो ते आपण मिळवले आहे; तर तो मुर्ख ठरणार नाही का?, जर तो त्याची साल, पाने यावरच संतुष्ट झाला तर तो पण तेच अनेकजण करत असतात.

एखादी व्यक्ती असा मार्ग शोधते जी त्याला जन्म, म्हातारपण, आजारपण आणि मृत्यू किंवा दुःख, दुःख, दुःख आणि यातना यापासून दूर नेईल; आणि तरीही, तो थोडासा मार्ग अवलंबतो, थोडीशी प्रगती लक्षात घेतो आणि लगेच गर्विष्ठ आणि गर्विष्ठ आणि दबंग बनतो. तो त्या माणसासारखा आहे जो खोडाच्या मज्जेचा शोध घेतो आणि फांद्या आणि पानांच्या ओझ्याने समाधानी होऊन परत येतो.

दुसऱ्या ढाणसाने थोड्याफार प्रयत्नाने केलेल्या प्रगतीवर समाधानी होतो, त्याचे प्रयत्न शिथिल होतात आणि गर्व आणि गर्विष्ठ होतो; तो शोधत होता त्या ऐवजी तो फक्त फांद्या भरून वाहून नेत आहे.

आणखीही ँक दुसरा ढाणूस आहे, जो आपले ढन शांत होत आहे आणि आपले विचार , तरीही दुसऱ्या ढाणसाला असे दिसते की त्याचे ढन शांत होत आहे आणि त्याचे विचार अधिक स्पष्ट होत आहेत, तो देखील त्याचे प्रयत्न शिथिल करतो आणि गर्विष्ठ आणि गर्विष्ठ होतो; तो शोधत असलेल्या पीठाऐवजी त्याच्याकडे सालाचे ओझे आहे. स्पष्ट होत आहेत तेवढ्यावर समाधान ढानून गर्विष्ठ व दुराग्रही बनून प्रयत्नात शिथिलता आणतो, तो देखील तसाच असतो, ढुख्य खोडाऐवजी साल आणि फांद्या यावर समाधान ढानणारा.

ढग पुन्हा, दुसरा ढाणूस गर्विष्ठ आणि गर्विष्ठ बनतो कारण त्याला लक्षात येते की त्याला काही प्रढाणात अंतर्ज्ञानी अंतर्दृष्टी प्राप्त झाली आहे; त्याच्याकडे ढुख्य खोडाऐवजी झाडाच्या सालीचा ढार आहे. हे सर्व साधक, जे आपल्या अपुऱ्या प्रयत्नाने सहज तृप्त होतात आणि गर्विष्ठ आणि अल्पसंतोषी बनतात, ते आपले प्रयत्न शिथिल करतात आणि सहज आळसात पडतात. या सर्व लोकांना अपरिहार्यपणे पुन्हा दुःखाचा सामना करावा लागेल.

बोधिज्ञानाचा खरा ढार्ग शोधणाऱ्यांनी आदर, सन्ढान किंवा ढक्तीची अपेक्षा करू नये. त्याही पुढे, त्यांनी शांतता किंवा ज्ञान किंवा अंतर्दृष्टीढध्ये क्षुल्लक प्रगतीचे, किंचित प्रयत्न करून संतुष्ट होऊ नये.

सर्वप्रथढ, जीवन आणि ढृत्यूच्या या जगाचे ढूलढूत आणि आवश्यक स्वरूप स्पष्टपणे लक्षात घेतले पाहिजे.

३. जगाचा स्वतःचा कोणताही पदार्थ नाही. अज्ञान, मिथ्या-कल्पना, इच्छा आणि मोह यांमुळे उत्तेजित झालेल्या मनाच्या क्रिया-कलापांमध्ये केवळ आणि अनन्यपणे, त्यांची उत्पत्ती असलेल्या कारणे आणि परिस्थितींचा हा एक विशाल संगम आहे. ही काही बाह्य गोष्ट नाही ज्याबद्दल मनाट खोल्या कल्पना आहेत; त्याला काहीही पदार्थ नाही. ते स्वतःच्या मनाच्या प्रक्रियेद्वारे प्रकट झाले आहे, ते स्वतःचे भ्रम प्रकट करते. मनाच्या इच्छेतून, स्वतःच्या लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणामुळे होणारा वेदनांच्या अनुषंगाने होणाऱ्या त्रास आणि संघर्षातून त्याची स्थापना आणि उभारणी होत असते. आत्मज्ञानाचा मार्ग शोधणाऱ्या पुरुषांनी आपले ध्येय साध्य करण्यासाठी अशा मनाशी लढण्यास तयार असले पाहिजे.

४. "अरे माझ्या मना! जीवनातील बदलत्या परिस्थितीवर तू इतका अस्वस्थ का आहेस? मला इतका भ्रान्त आणि अस्वस्थ का करतोस? तू मला इतक्या गोष्टी गोळा करण्यासाठी का उद्युक्त करतेस? तू नागरणी होण्यापूर्वीच तुकडे झालेल्या नांगरासारखा आहेस. तुम्ही खोटे आणि मृत्यूच्या समुद्रात निघाल्याप्रमाणे उखडलेल्यासुकासारखे आहात. अनेक पुनर्जन्मांचा काय उपयोग? जर आपण या जीवनाचा सदुपयोग केला नाही तर?

"अरे माझ्या मना! एकदा तू मला राजा म्हणून जन्म दिलास, आणि नंतर तू मला बहिष्कृत म्हणून जन्म दिलास आणि मला अन्नासाठी भिक्षा मागायला लावलास. कधी कधी तू मला देवांच्या स्वर्गीय वाड्यात जन्म घेऊन वास करायला लावलास. ऐषो-आरामात आणि परमानंदात; मग तू मला नरकाच्या आगीत बुडवतोस."

"अरे, माझ्या मूर्ख, मूर्ख मना! अशा प्रकारे तू मला वेगवेगळ्या मार्गावर नेले आहेस आणि मी तुझ्या आज्ञाधारक आणि विनम्र राहिलो आहे. परंतु आता मी बुद्धाची शिकवण ऐकली आहे, मला यापुढे त्रास देऊ नकोस किंवा मला आणखी दुःख देऊ नकोस, परंतु नम्रपणे आणि धीराने एकत्र येऊन बोधिज्ञान मिळवूया."

"अरे, माझ्या मना! जर तु फक्त हे शिकू शकलात की सर्व काही अवास्तव आणि क्षणभंगुर आहे; जर तु फक्त गोष्टींचे आकलन न करणे, गोष्टींचा लोभ न ठेवण्यास, लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणाला मार्ग न देणे शिकू शकलो; तर आपण कदाचित शांततेने प्रवास करू शकू. मग प्रज्ञेच्या तलवारीने तृष्णेचे बंधन तोडून, बदलत्या परिस्थितीतही फायदा किंवा तोटा, चांगले किंवा वाईट, तोटा किंवा फायदा, प्रशंसा किंवा गैरवर्तन यामुळे विचलित न होता आपण शांततेत राहू शकतो."

"अरे, माझ्या प्रिय मना! तूच आमच्यात प्रथम श्रद्धा जागृत केलीस; तूच आम्हाला बोधिज्ञान शोधण्याचा सल्ला दिलास. असे असता लोभ, आरामाचे प्रेम आणि आनंददायी उत्साह याला तू इतका सहज मार्ग का देतोस?"

"अरे, माझ्या मना! कुठलाही निश्चित हेतू नसताना तू इकडे तिकडे का धावतोस? आपण हा भ्रमाचा रानटी समुद्र पार करूया. आतापर्यंत मी तुझ्या इच्छेप्रमाणे वागलो, पण आता तू माझ्या इच्छेप्रमाणे वागले पाहिजेस आणि आम्ही आता एकत्रितपणे बुद्धाच्या शिकवणीचे अनुसरण करू या."

"अरे, माझ्या प्रिय मना! हे पर्वत, नद्या आणि समुद्र बदलणारे आणि वेदनादायक आहेत. या भ्रमाच्या जगात आपण शांतता कोठे शोधू? आपण बुद्धाच्या शिकवणीचे अनुसरण करू आणि प्रज्ञेच्या दुसऱ्या किनाऱ्यावर जाऊ या."

५. अशाप्रकारे, जे खरोखरच बुद्धत्वाचा मार्ग शोधतात ते आपल्या मनावर संस्कार करतात. मग ते दृढ निश्चयाने पुढे जातात त्यांना काहींनी शिवीगाळ केली आणि काहींनी तिरस्कार केला तरीही ते बिनधास्त पुढे जातात. कोणी त्यांना मुठीने मारले, दगड मारले किंवा तलवारीने वार केले तरी ते रागावत नाहीत.

शत्रूंनी शरीरावरून डोके छाटले तरी मन विचलित होऊ देऊ नये. जर त्यांनी त्यांना भोगलेल्या गोष्टींनी त्यांचे मन अंधकारमय होऊ दिले तर ते बुद्धाच्या शिकवणीचे पालन करत नाहीत. त्यांच्यासोबत काहीही झाले तरी त्यांनी दृढ, अचल, करुणा आणि सद्भावनेचे विचार सदैव प्रक्षेपित ठेवण्याचा निर्धार केला पाहिजे. शिष्या देऊ द्या, दुर्दैव येऊ द्या, आणि तरीही बुद्धाच्या शिकवणीने भरलेल्या मनाने अचल आणि शांत राहण्याचा संकल्प केला पाहिजे.

बोधिज्ञानमिळविण्यासाठी, व्यक्तीने अशक्य गोष्टी साध्य करण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे आणि असह्य ते सहन केले पाहिजे. त्याच्याकडे जे आहे ते

शेवटच्या व्यक्तीला दिले पाहिजे. जर त्याला सांगितले गेले की ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी त्याने आपले अन्न एका दिवसात तांदळाच्या एका दाण्यापुरते मर्यादित केले पाहिजे, तो फक्त तेच खाईल. जर बोधिज्ञानाचा मार्ग त्याला अग्नीतून नेत असेल तर त्यातूनही जाण्यास त्याने मागेपुढे पाहू नये.

परंतु या गोष्टी कोणत्याही गुप्त हेतूने करू नयेत. एखाद्याने त्या केल्या पाहिजे कारण ते करणे ती शहाणपणाचे, योग्य आहे. एखाद्याने ते करणेच्या भावनेने केले पाहिजे, जसे एक आई आपल्या लहान मुलासाठी, तिच्या आजारी मुलासाठी, स्वतःच्या शक्तीचा किंवा सांत्वनाचा विचार न करता करते.

६. एकेकाळी एक राजा होता ज्याने आपल्या लोकांवर आणि आपल्या देशावर प्रेम केले आणि त्यांच्यावर प्रज्ञेने आणि दयाळूपणे राज्य केले आणि त्यामुळे त्याचा देश समृद्ध आणि शांत होता. तो नेहमी अधिक शहाणपणा आणि आत्मज्ञान शोधत असे; जो त्याला योग्य शिकवणीकडे नेईल त्याला त्याने बक्षिसेही दिली.

त्याची भक्ती आणि शहाणपण शेवटी देवांच्या लक्षात आले, परंतु त्यांनी त्याची परीक्षा घेण्याचा निर्धार केला. राक्षसाच्या वेशात एक देव राजाच्या महालाच्या दारांसमोर प्रकट झाला आणिफारेक-न्यास म्हणाला, "मी राजासाठी पवित्र शिकवण घेऊन आलो आहे. मला राजाकडे घेऊन चल." राजासमोर आणण्यास सांगितले.

हा संदेश ऐकून आनंदित झालेल्या राजाने विनम्रतेने त्याचे स्वागत केले आणि सूचना मागितल्या. राक्षसाने भयंकर रूप धारण केले आणि अन्नाची मागणी केली आणि सांगितले की त्याला आवडलेले अन्न मिळेपर्यंत तो शिकवू शकत नाही. राक्षसाला आवडीचे अन्न देण्यात आले, परंतु त्याने आग्रह धरला की त्याला उबदार मानवी मांस आणि रक्त असणे आवश्यक आहे. राजकुमाराने आपले शरीर दिले आणि राणीनेही आपले शरीर दिले, परंतु तरीही राक्षस अतृप्त झाला आणि म्हणून त्याने राजाच्या शरीराची मागणी केली.

राजाने आपले शरीर देण्याची तयारी दर्शविली, परंतु त्याने आपले शरीर अर्पण करण्यापूर्वी प्रथम शिकवणी ऐकावावी अशी विनंती केली.

देवाने खालील सुज्ञ शिकवण सांगितली: "दुःख वासनेतून निर्माण होते आणि भय वासनेतून निर्माण होते. जे वासना दूर करतात त्यांना दुःख किंवा भीती नसते." अचानक देवाने पुन्हा आपले खरे रूप धारण केले आणि राजकुमार आणि राणी देखील त्यांच्या मूळ शरीरात पुन्हा प्रकट झाले.

७. एकदा एक व्यक्ती हिमालयात खरा मार्ग शोधत होता. त्याने पृथ्वीवरील सर्व खजिन्याची किंवा स्वर्गातील सर्व सुखांची पर्वा केली नाही, परंतु त्याने सर्व मानसिक भ्रम दूर करणारी शिकवण शोधली.

देवतांनी त्या माणसाची तळमळ आणि प्रामाणिकपणा पाहून प्रभावित होऊन त्याच्या मनाची परीक्षा घेण्याचे ठरवले. म्हणून देवांपैकी एकाने

स्वतःला राक्षसाचा वेष घातला आणि हिमालयात प्रकट झाला.गाणे गातः "सर्व काही बदलते, सर्व काही दिसते आणि अदृश्य होते."

साधकाने हे गाणे ऐकले ज्यामुळे त्याला खूप आनंद झाला. त्याला तहान भागवण्यासाठी थंड पाण्याचा झरा सापडल्यासारखा किंवा एखाद्या गुलामाची अनपेक्षितपणे सुटका झाल्यासारखा आनंद झाला. तो स्वतःशीच म्हणाला, "मी इतके दिवस शोधत असलेली खरी शिकवण मला मिळाली आहे." त्याने आवाजाचा पाठलाग केला आणि शेवटी तो भयंकर राक्षस आला. अस्वस्थ मनाने तो राक्षसाजवळ गेला आणि म्हणाला: 'मी नुकतेच ऐकलेले पवित्र गीत तुम्हीच गायला होतात का? जर ते तुम्ही असलात तर कृपया आणखी गा."

राक्षसाने उत्तर दिले: 'हो, ते माझे गाणे होते, पण मला जेवायला काही मिळत नाही तोपर्यंत मी गाणे गाणे शक्य नाही; मला भूक लागली आहे."

त्या माणसाने त्याला आणखी गाण्याची कळकळीने विनवणी केली आणि म्हणाला: "त्याचा माझ्यासाठी पवित्र अर्थ आहे आणि मी बर्याच काळापासून त्याची शिकवण शोधत आहे. मी त्याचा फक्त एक भाग ऐकला आहे; कृपया मला आणखी ऐकू द्या."

राक्षस पुन्हा म्हणाला: "मला भूक लागली आहे, पण जर मला माणसाचे उबदार मांस आणि रक्त चाखता आले तर मी गाणे पूर्ण करीन."

त्या माणसाने, शिकवणी ऐकण्याच्या उत्सुकतेने, भूताला वचन दिले

की त्याने शिकवणी ऐकल्यानंतर त्याला त्याचे शरीर मिळेल.मग राक्षसाने संपूर्ण गाणे गायले.

सर्व काही बदलते,
सर्व काही दिसते आणि अदृश्य होते,
परिपूर्ण शांतता आहे; टी तेव्हा प्राप्त होते:
जेव्हा एखादी व्यक्ती जीवन आणि नामशेष दोन्हीच्या पलीकडे जाते.

हे ऐकून, त्या माणसाने, खडकांवर आणि आजूबाजूच्या झाडांवर कविता लिहिल्यानंतर, शांतपणे एका झाडावर चढला आणि स्वतः ला राक्षसाच्या पायावर फेकले, परंतु राक्षस नाहीसा झाला आणि त्याऐवजी, एका तेजस्वी देवाने मनुष्याला अलगद झेलले. अगदी सुरक्षित.

८. एकेकाळी सदाप्ररुदिता नावाचा खऱ्या मार्गाचा एक उत्कट साधक होता. त्याने नफा किंवा सन्मानासाठी सर्व प्रलोभन बाजूला ठेवले आणि जीव धोक्यात घालून मार्ग शोधला. एके दिवशी स्वर्गातून एक वाणी त्याच्याकडे आली, "सदाप्ररुदिता! सरळ पूर्वेकडे जा. उष्ण किंवा थंडीचा विचार करू नकोस, सांसारिक स्तुती किंवा तिरस्काराकडे लक्ष देऊ नकोस, चांगले-वाईट या भेदभावाने घाबरू नकोस, पण फक्त पूर्वेकडे जा. सुदूरपूर्वेला तुम्हाला खरा शिक्षक मिळेल आणि तुम्हाला ज्ञान मिळेल."

ही निश्चित सूचना मिळाल्याने सदाप्ररुदिताला खूप आनंद झाला आणि त्यांनी लगेचच पूर्वेकडे प्रवास सुरू केला. काहीवेळा तो जिथे रात्री त्याला एकाकी शेतात किंवा जंगली डोंगरात सापडला तिथे झोपला.

परदेशात परके असल्यामुळे त्याला अनेक अपमान सहन करावे लागले; एकदा त्याने स्वतः ला गुलामगिरीत विकले, भुकेने स्वतःचे मांस विकले, परंतु शेवटी त्याला खरा शिक्षक सापडला आणि त्याने त्याची शिकवण मागितली.

"चांगल्या गोष्टी महाग असतात" अशी एक म्हण आहे आणि सदाप्ररुदिताला त्याच्या बाबतीत ती खरी वाटली, कारण मार्गाच्या शोधात त्याला अनेक अडचणी आल्या. शिक्षकाला अर्पण करण्यासाठी काही फुले आणि उदबत्या घेण्यासाठी त्याच्याकडे पैसे नव्हते. त्याने त्याच्या सेवा विकण्याचा प्रयत्न केला परंतु त्याला कामावर ठेवण्यासाठी कोणीही सापडले नाही. तो ज्या मार्गाने वळतो त्या मार्गात एक दुष्ट आत्मा त्याला अडथळा आणत असल्याचे दिसत होते. प्रबोधनाचा मार्ग कठीण आहे आणि त्यासाठी माणसाला त्याचा जीव द्यावा लागू शकतो.

शेवटी सदाप्ररुदिता स्वतःशिक्षिकाच्या समोर पोहोचला. आणि मग त्यांची नवी अडचण झाली. त्याच्याकडे एकही कागद नव्हता ज्यावर नोट्स घ्यायच्या आणि लिहिण्यासाठी ब्रश किंवा शाई नव्हती. त्यानंतर त्याने आपल्या मनगटावर खंजीर खुपसला आणि स्वतःच्या रक्तात नोट्स काढल्या. अशा प्रकारे त्याने मौल्यवान सत्य मिळवले.

९. एकदा सुधाना नावाचा एक मुलगा होता ज्याने बोधिज्ञानाची इच्छा व्यक्त आणि एकाग्रतेने मार्ग शोधला. एका मच्छिमाराकडून त्याने समुद्राविषयीचे ज्ञान प्राप्त केले. एका डॉक्टरकडून तो आजारी लोकांबद्दल त्यांच्या दुःखात सहानुभूतीने वागण्याचे शिकला. एका धनाढ्य माणसाकडून त्याला कळले की थोडे थोडे पैसे वाचवणे हे त्याच्या श्रीमंतीचे रहस्य

आहे आणि त्याने विचार केला की, बुद्धत्वाच्या मार्गावर मिळालेल्या प्रत्येक क्षुल्लक गोष्टीचे जतन करणे किती आवश्यक आहे

एका ध्यान करणाऱ्या भिक्षुकडून त्याला समजले की शुद्ध आणि शांत मनामध्ये इतर मनांना शुद्ध आणि शांत करण्याची चमत्कारी शक्ती आहे. एकदा तो एका अपवादात्मक व्यक्तिमत्त्वाच्या स्त्रीला भेटला आणि तिच्या परोपकारी भावनेने प्रभावित झाला आणि तिच्याकडून त्याला एक धडा मिळाला की दान हे शहाणपणाचे फळ आहे. एकदा तो एका वृद्ध परीव्रजाकाला भेटला ज्याने त्याला सांगितले की एका विशिष्ट ठिकाणी पोहोचण्यासाठी आपल्याला तलवारीचा डोंगर ओलांडून जावे लागेल आणि आगीच्या दरीतून जावे लागेल. अशा रीतीने सुधनाला त्यांच्या अनुभवातून कळले की त्यांनी पाहिलेल्या किंवा ऐकलेल्या प्रत्येक गोष्टीतून खरी शिकवण मिळते.

एका गरीब, अपंग स्त्रीकडून त्याने संयम शिकला; लहान मुलांना रस्त्यावर खेळताना पाहून त्याला सहज आनंदाचा धडा मिळाला; आणि नम्र लोकांकडून, ज्यांनी इतर कोणाला पाहिजे असलेले काहीही आपल्यालाही हवे आहे असा विचार केला नाही, त्याने सर्व जगाशी शांततेने जगण्याचे रहस्य शिकले.

उदबत्तीच्या घटकांचे मिश्रण पाहून त्याला सुसंवादाचा धडा मिळाला आणि फुलांच्या मांडणीतून आभार मानण्याचा धडा. एके दिवशी, जंगलातून जात असताना, त्याने एका उदात्त झाडाखाली विश्रांती घेतली आणि त्याला जवळच एका पडलेल्या आणि कुजलेल्या झाडातून एक लहान रोपटे उगवताना दिसले आणि त्यापासून त्याने जीवनाच्या

अनिश्चिततेचा धडा प्राप्त केला

दिवसा सूर्यप्रकाश आणि रात्री चमकणारे तारे सतत त्याच्या चेतनेला ताजेतवाने करत होते. अशा प्रकारे सुधानाला त्याच्या दीर्घ प्रवासातील अनुभवांचा फायदा झाला.

खरंच, जे लोक बोधिज्ञानाचा शोध घेतात त्यांनी आपल्या मनाला किल्ले समजून ते सजवले पाहिजेत. त्यांनी बुद्धासाठी त्यांच्या मनाची कवाडे उघडली पाहिजेत आणि आदरपूर्वक आणि नम्रपणे त्यांना मनाच्या आतल्या खोलीत जाण्यासाठी आमंत्रित केले पाहिजे, तेथे त्यांना विश्वासाची सुगंधी धूप आणि कृतज्ञता आणि आनंदाची फुले अर्पण करावी.

॥

आचरणाचा मार्ग

१. जे लोक बोधिज्ञान शोधतात त्यांच्यासाठी सरावाचे तीन मार्ग आहेत जे समजून घेतले पाहिजे आणि त्यांचे पालन केले पाहिजे: प्रथम, व्यावहारिक वर्तनासाठी शील; दुसरे, मनाची योग्य एकाग्रता म्हणजे समाधी ; आणि तिसरे, प्रज्ञा.

शील (शिस्त) म्हणजे काय? प्रत्येक व्यक्तीने, मग ती सामान्य व्यक्ती असो किंवा भिक्खू असो, सर्वांनी चांगल्या वर्तनासाठी नियमांचे पालन केले पाहिजे. मनुष्याने मन आणि शरीर दोन्ही नियंत्रित केले पाहिजे आणि पाच इंद्रियांच्या द्वारांचे रक्षण केले पाहिजे. एखाद्या क्षुल्लक वार्डटाचीही भीती बाळगली पाहिजे आणि क्षणोक्षणी केवळ कुशल कर्म करण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे

मनाची एकाग्रता (समाधी) म्हणजे काय? याचा अर्थ लोभी आणि वाईट इच्छा निर्माण होताच त्यापासून लवकर दूर जाणे आणि मन शुद्ध आणि शांत ठेवणे.

प्रज्ञा म्हणजे काय? चतुर्विध आर्य सत्य पूर्णपणे समजून घेण्याची आणि संयमाने स्वीकारण्याची, दुःखाची वस्तुस्थिती आणि त्याचे स्वरूप जाणून घेण्याची क्षमता आहे; दुःखाचे मुळ-कारण जाणून घेणे, दुःखाचा अंत काय आहे हे जाणून घेणे आणि दुःखाच्या समाप्तीकडे नेणारा आर्य अष्टांग मार्ग जाणून घेणे.

जे या तीन पद्धतींचे प्रामाणिकपणे आचरण करतात त्यांना बुद्धाचे शिष्य म्हणता येईल.

समजा एक गाढव, ज्याचा गायीसारखा आकार नाही, तसा आवाज नाही आणि गायीसारखी शिंगे नाही. तो गायींच्या कळपाच्या मागे जात होता आणि घोषणा करत होता, "बघा, मी देखील गाय आहे." कोणी त्याच्यावर विश्वास ठेवेल का? जेव्हा एखादी व्यक्ती तीन मार्गांचे पालन करत नाही परंतु तो भिक्खू किंवा बुद्धाचा शिष्य असल्याचा अभिमान बाळगतो तेव्हा तो तितकाच मूर्खपणा असतो.

शेतकऱ्याने शरद ऋतूतील पीक गोळा करण्यापूर्वी, त्याने प्रथम जमीन नांगरली पाहिजे, बी पेरले पाहिजे, सिंचन केले पाहिजे आणि वसंत ऋतूमध्ये तण काढले पाहिजे. त्याचप्रमाणे बोधिज्ञानाच्या साधकाने तीन मार्गांचे पालन केले पाहिजे.

एक शेतकरी आज कळ्या पाहण्याची, उद्या रोपे पाहण्याची आणि परवा कापणी करण्याची अपेक्षा करू शकत नाही म्हणून जो मनुष्य बोधिज्ञानाचा शोध घेतो तो आज सांसारिक . इच्छा दूर करेल, उद्या आसक्ती आणि वार्डट इच्छा दूर करेल आणि परवा बोधिज्ञान मिळेल अशी अपेक्षा करू शकत नाही.

ज्याप्रमाणे बीज पेरल्यानंतर आणि हवामानातील बदलादरम्यान आणि वनस्पतीपासून फळापर्यंतच्या वाढीदरम्यान वनस्पतींची शेतकरी संयमाने काळजी वाहतो, त्याचप्रमाणे बोधिज्ञानाच्या साधकाने तीन मार्गांचा अवलंब करून सरावाच्या द्वारे बोधिज्ञानाची माती संयमाने आणि चिकाटीने जोपासली पाहिजे .

२. जोपर्यंत मनुष्य सुख सुविधांचा लोभी असतो आणि त्याचे मन इंद्रियाच्या वासनेने व्यथित होत असते तोपर्यंत बोधीज्ञाकडे नेणाऱ्या मार्गावरून पुढे जाने कठीण असते संसारिक जीवनाचा आनंद आणि सत्यापथावर चालूणाचा आनंद यात खूप फरक आहे.

आधीच स्पष्ट केल्याप्रमाणे, मन हे सर्व गोष्टींचे मूळ आहे जर मनाला सांसारिक . गोष्टींचा आनंद मिळत असेल, तर भ्रम आणि दुःख हे अपरिहार्यपणे मागे लागतात, परंतु जर मनाने सत्य मार्गाचा आश्रय घेतला तर आनंद, समाधान आणि ज्ञान हे निश्चितपणे त्याला अनुसरतात. म्हणून जे बोधीज्ञान शोधात आहेत त्यांनी आपले मन शुद्ध ठेवावे, आणि संयमाने तीन मार्गांचे पालन करावे आणि आचरण करावे .

जर त्यांनी नियमांचे पालन केले तर त्यांना स्वाभाविकपणे मनाची एकाग्रता प्राप्त होईल; आणि जर त्यांनी मनाची एकाग्रता प्राप्त केली तर

त्यांच्यासाठी प्रज्ञाचे आकलन होणे तितकेच नैसर्गिक असेल आणि प्रज्ञा त्यांना बोधिज्ञानाकडे घेऊन जाईल.

खरे तर हे तीन मार्ग (शिलाचारण, मनाची एकाग्रता साधणे आणि नेहमी प्रज्ञेने वागणे) हा बोधिज्ञान प्राप्तीचा खरा मार्ग आहे.

त्यांचे पालन न केल्याने, लोक बऱ्याच काळापासून मानसिक भ्रम जमा करतात . त्यांनी सांसारिक लोकांशी वाद घालू नये, परंतु बोधिज्ञान प्राप्त करण्यासाठी त्यांच्या शुद्ध मनाच्या आंतरिक जगात त्यांनी संयमाने ध्यान केले पाहिजे.

३. अभ्यासाच्या तीन मार्गांचे विश्लेषण केले तर ते आर्य अष्टांग मार्ग, चार दृष्टिकोन(स्मृती उपस्थान), चार सम्यक प्रयत्न,पंच-बल (शक्ती) आणि सहा पारमिता प्रकट करतील.

आर्य अष्टांग मार्ग म्हणजे सम्यक दृष्टी, सम्यक संकल्प, सम्यक वाचा, सम्यक आचरण, सम्यक आजीविका, सम्यक प्रयत्न, सम्यक स्मृति, आणि सम्यक समाधी .

सम्यक दृष्टी म्हणजे चार आर्य सत्य पूर्णपणे समजून घेणे, कारण आणि परिणामाच्या नियमावर विश्वास ठेवणे आणि देखावे आणि इच्छांनी फसवणूक न करणे.

सम्यक संकल्प म्हणजे योग्य इच्छा, इच्छा-लोभी नसणे, राग न बाळगणे आणि कोणतेही हानिकारक कृत्य न करण्याचा संकल्प.

सम्यक वाचा म्हणजे खोटे बोलणे, फालतू शब्द, अपशब्द आणि दुहेरी भाषा टाळणे.

सम्यक कर्मांत म्हणजे कोणत्याही जीवनाचा नाश न करणे, चोरी न करणे किंवा व्यभिचार न करणे.

सम्यक उपजीविका म्हणजे लज्जास्पद असे कोणतेही खोटे टाळणे.
सम्यक प्रयत्न म्हणजे योग्य दिशेने सर्वोत्तम प्रयत्न करणे.

सम्यक स्मृति म्हणजे शुद्ध आणि विचारशील मन राखणे.
सम्यक समाधी म्हणजे मनाला एकाग्रतेसाठी योग्य आणि शांत ठेवणे, मनाचे शुद्ध सार जाणण्याचा प्रयत्न करणे.

४. चार स्मृती-उपस्थान म्हणजे शरीराला अपवित्र समजणे, व त्यावरील सर्व आसक्ती काढून टाकण्याचा प्रयत्न करणे, दुसरे, इंद्रियांना दुःखाचा स्त्रोत मानणेत्यांच्या वेदना किंवा आनंदाच्या भावना काहीही असोकदाचित .;

तिसरे, मन सतत प्रवाही स्थितीत आहे असे मानणे आणि चौथे, जगातील प्रत्येक गोष्ट ही कारणे आणि परिस्थितींचा परिणाम मानणे आणि कोणतीही गोष्ट कायमस्वरूपी अपरिवर्तित राहत नाही.

५. चार सम्यक प्रहणःकोणतेही अकुशल सुरू होण्यापासून रोखणे; दुसरे, कोणतीही अकुशल गोष्ट सुरू होताच ती दूर करणे; तिसरे, कुशल कृत्ये करण्यास प्रवृत्त करणे; आणि चौथे, आधीच सुरू झालेल्या कुशल कृतींच्या वाढीसाठी आणि सातत्य राखण्यासाठी प्रोत्साहन देणे या चार कार्यपद्धती आचरणात आणण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे.

६. शक्तीचे पंचप्रथम :बल आहेत-, श्रद्धा ठेवण्यासाठी विश्वास; दुसरे, वीर्य म्हणजे प्रयत्न करण्याची इच्छा; तिसरे, स्मृति म्हणजे सतर्कता; चौथे, समाधी म्हणजे मन एकाग्र करण्याची क्षमता; आणि पाचवे, प्रज्ञा म्हणजे स्पष्ट शहाणपण राखण्याची क्षमता-हे पंच .बल बोधिज्ञानप्राप्तीसाठी आवश्यक शक्ती आहेत

७. बोधिज्ञानाच्या दुसऱ्या किनाऱ्यावर पोहोचण्यासाठी सहा पारमिता आहेत: दान करण्याचा मार्ग, शील पाळण्याचा मार्ग, क्षांतीचा (सहनशीलतेचा) मार्ग, वीर्याचा (प्रयत्नांचा) मार्ग, समाधीचा (मनाच्या एकाग्रतेचा) मार्ग आणि प्रज्ञेचा (बुद्धीचा) मार्गाचा अवलंब करून,

भ्रमाच्या किनाऱ्यावरून बोधि ज्ञानाच्या किनाऱ्यापर्यंत नक्कीच जाऊ शकते.

दानाचा सराव करण्याने स्वार्थ दूर होतो; शीलाचा सराव एखाद्याला इतरांच्या हक्कांचा आणि सुखसोयींचा विचार करण्यास प्रवृत्त करतो; सहनशक्तीचा सराव भयभीत किंवा रागावलेल्या मनावर नियंत्रण ठेवण्यास मदत करतो; वीर्याचा सराव एखाद्याला मेहनती आणि विश्वासू होण्यास मदत करतो; समाधी हा एकाग्रतेचा सराव भटक्या आणि व्यर्थ मनावर नियंत्रण ठेवण्यास मदत करतो; आणि प्रज्ञेचा सराव अंधकारमय आणि गोंधळलेल्या मनाला स्पष्ट आणि भेदक अंतर्दृष्टीमध्ये बदलतो.

दान आणि शीलाचरण एक महान किल्ला तयार करण्यासाठी पाया आवश्यक बनवतात. क्षांती आणि वीर्य या किल्ल्याच्या भिंती आहेत ज्या बाहेरून शत्रूपासून संरक्षण करतात. समाधी आणि प्रज्ञा हे माणसाचे वैयक्तिक कवच आहे, जे जीवन आणि मृत्यूच्या हल्ल्यांपासून माणसाचे संरक्षण करते.

जर एखाद्याने सोयीस्कर असेल तेव्हाच भेट दिली किंवा न देण्यापेक्षा देणे सोपे आहे म्हणून, ते नक्कीच दान आहे, परंतु ते खरे दान नाही कोणतीही विनंती करण्यापूर्वी . सहानुभूतीपूर्ण अंतःकरणातून खरे दान येते आणि खरे दान ते असते जे अधूनमधून नाही तर सतत देते.

कृतीनंतर पश्चात्तापाची किंवा स्वतःची प्रशंसा करण्याची भावना :

असल्यास ते खरे दान नाही; खरी दानभावना ती असते जी आनंदाने दिली जाते-, स्वतःला देणारा, तो घेणारा आणि दिलेल्या भेटवस्तूलाही विसरून जातो.

कोणत्याही परतीचा विचार न करता आपल्या शुद्ध करुणा भावनेच्या- अंतःकरणातून उत्स्फूर्तपणे खरी दान भावना उत्पन्न होते, त्याचवेळी बोधिज्ञानाच्या जीवनात प्रवेश करण्याची इच्छा असते.

सात प्रकारचे दान आहेत जे श्रीमंत नसलेले लोकही करू शकतात प्रथम भौतिक- दान आहे. हे म्हणजे एखाद्याच्या श्रमाने सेवा देणे. खालील कथेत दाखविल्याप्रमाणे स्वतःचे प्राण-दान करणे हा या दानाचा सर्वोच्च प्रकार आहे. दुसरे म्हणजे आध्यात्मिक दान. हे इतरांना करुणा हृदय दान करण्यासाठी आहे. तिसरे म्हणजे डोळ्याचे दान. हे इतरांना एक उबदार दृष्टीक्षेप देण्यासाठी आहे जे त्यांना शांतता देईल. चौथे म्हणजे हसटा चेहऱ्याचे दान. हे इतरांना हसत-हसत दान करण्यासाठी आहे. पाचवा मौखिक दान आहे. हे इतरांना करुणा आणि उबदार शब्दाचे दान करण्यासाठी आहे. सहावे असं दान आहे. हे स्वतःचे आसन इतरांना दान करणे आहे सातवा म्हणजे अश्रुचा दान. हे इतरांना आपल्या घरी रात्र घालवण्याची परवानगी देणे. दैनंदिन जीवनात अशा प्रकारच्या दानाचा सराव कोणीही करू शकतो.

८. एकदा सत्व नावाचा एक राजकुमार होता एके दिवशी तो आणि त्याचे दोन मोठे . तिथे त्या भाऊ खेळायला जंगलात गेले. ना एक भुकेलेली वाघीण दिसली जिला तिची भूक भागवण्यासाठी स्वतःचे सात पिल्ले खाऊन टाकण्याचा मोह झाला होता.

थोरले भाऊ घाबरून पळून गेले पण सत्वाने एका कड्यावर चढून वाघिणीचे प्राण वाचवण्यासाठी स्वतःला झोकून दिले.

राजकुमार सत्वाने हे धर्मादाय कृत्य उत्स्फूर्तपणे केले पण त्याच्या मनात विचार आलाहे शरीर बदलत आहे आणि अनित्य आहे" ; मी या शरीरावर फेकून देण्याचा विचार न करता प्रेम केले आहे, परंतु आता मी ते या वाघिणीला दान करत आहे जेणेकरून मला बोधिज्ञान मिळेल" राजकुमार सत्वाचा हा विचार बोधीज्ञान मिळविण्याचा खरा निश्चय दर्शवतो.

९. बोधिज्ञानाच्या साधकाने मनाच्या चार अमर्याद ब्रह्म विहाराच्या अवस्था आहेत त्यांचे पालन केले पाहिजे त्या म्हणजे करुणा मैत्री, मुदिता आणि उपेक्षा. करुणा जपून लोभ दूर करू शकतो. मैत्रीने राग काढता येतो; मुदिताने दुःख दूर करू शकतो आणि समतायुक्त मन जपून शत्रू आणि मित्र यांच्यातील भेदभावाची सवय दूर करू शकतो.

ही एक महाकरुणा आहे जी लोकांना आनंदी आणि समाधानी करते-; ही एक महा-त्री आहे जीम

लोकांना सुखी आणि समाधानी न करणारी नसलेली प्रत्येक गोष्ट काढून टाकते, हा एक मोठा आनंद आहे जो प्रत्येकाला आनंदी आणि आनंदी मनाने समाधानी करतो; जेव्हा प्रत्येकजण आनंदी आणि समाधानी असतो तेव्हा एक मोठी शांतता असते आणि मग माणसाच्या मनात प्रत्येक व्यक्तीबद्दल समान भावना असू शकते.

मनाच्या या चार अमर्याद अवस्था जपून आपण लोभ, क्रोध, दुःख आणि प्रेम द्वेष-या मनापासून मुक्त होऊ शकतो, परंतु हे करणे सोपे नाही. दुष्ट मनाची सुटका करणे पहारा देणाऱ्या कुत्र्याला वश करण्यासारखे कठीण आहे आणि कुशल मनाचे हरणे जंगलातील हरणाने हरण्यासारखे सोपे आहे; किंवा अकुशल मन काढणे दगडात कोरलेल्या अक्षरांसारखे कठीण आहे आणि कुशल मन गमावणे पाण्यात लिहिलेल्या शब्दांसारखे सोपे आहे खरच बोधिज्ञानासाठी प्रशिक्षित करणे ही जीवनातील सर्वात कठीण गोष्ट आहे.

१०. श्रोणा नावाचा एक तरुण होता जो श्रीमंत कुटुंबात जन्मला होता पण तब्येत नाजूक होती तो बोधीज्ञान मिळविण्यासाठी खूप तत्पर होता आणि तो बुद्धाचा शिष्य बनला बुधात्वाच्या मार्गावर त्याने इतके प्रयत्न केले की शेवटी त्याच्या पायातून रक्तस्त्राव होऊ लागला.

बुद्धाने त्याच्यावर करुणा दाखवली आणि म्हणाले, "माझ्या मुला, श्रोणा, तू कधी तुझ्या घरी वीणेचा अभ्यास केला आहेस का? तुला माहित आहे की वीणा खूप घट्ट किंवा खूप सैल असेल तर त्यातून मधुर संगीताचे स्वर निघत नाही. तार तेव्हांच मधुर संगीत प्रसवतात जेव्हा ते योग्य प्रमाणात ताणले जातात.

"संबोधिचे प्रशिक्षण हे वीणेच्या तारांना जुळवून घेण्यासारखे आहे जर तुम्ही . तुमच्या मनाच्या तारांना खूप सैल किंवा खूप घट्ट ताणले तर तुम्हाला बोधिज्ञान प्राप्त

श्रोणाला हे शब्द खूप फायदेशीर वाटले आणि शेवटी त्याने त्याला जे शोधायचे होते ते मिळवले.

११. एकदा एक राजकुमार होता जो पाच शस्त्रे वापरण्यात निपुण होता. एके दिवशी तो आपल्या सरावातून घरी घरी परतत असताना त्याला एका राक्षस भेटला ज्याची त्वचा अभेद्य होती.

दैत्याने राजकुमारावर चाल केली पण राजपुत्रमुळीही घाबरला नाही त्याने त्याच्यावर बाण सोडला जो निरुपद्रवी पडला. मग त्याने एक बन आणि एक भला फेकला पण ते राक्षसाला इजा करण्यात अयशस्वी झाले. मग त्याने तलवारीचा वापर केला पण तलवार तुटली. राजपुत्राने त्याचे मुठी आणि पायांनी राक्षसावर हल्ला केला परंतु काही उपयोग झाला नाही, कारण राक्षसाने हल्ला केला परंतु काही कारण राक्षसाने त्याला त्याच्या विशाल बाहूंमध्ये पकडले मग राजकुमाराने त्याचे डोके शास्त्र म्हणून वापरण्याचा प्रयत्न केला परंतु व्यर्थ.

राक्षस म्हणाला, "तुझा प्रतिकार करणे व्यर्थ आहे; मी तुला खाऊन टाकणार आहे" पण राजपुत्र उत्तरला, 'तुला वाटत असेल की मी माझी सर्व शस्त्रे वापरली आहेत आणि मी असहाय आहे, परंतु माझ्याकडे अजून एक शस्त्र शिल्लक आहे. जर तू मला खाऊन टाकशील तर मी तुला तुझ्या पोटाच्या आतून नष्ट करीन".

राजपुत्राच्या धैर्याने राक्षसाघाबरला आणि त्याने विचारले, "तू असे कसे करू शकतोस?" राजकुमार उत्तरला, "सत्याच्या सामर्थ्याने".

मग दैत्याने त्याला सोडले आणि त्याला सत्याचा उपदेश करण्याची याचना केली.

या दंतकथेची शिकवण शिष्यांना त्यांच्या प्रयत्नांमध्ये टिकून राहण्यासाठी आणि अनेक अडथळ्यांना तोंड देत निडर राहण्यासाठी प्रोत्साहित करते.

१२. घृणास्पद स्व प्रतिपादन आणि निर्लज्जपणा या दोन्ही गोष्टी मानवजातीला- अपमानित करतात, परंतु उपेक्षा आणि लज्जा मानवाचे रक्षण करते लोक त्यांचे पालक, वडील भाऊ आणि बहिणी यांचा आदर करतात कारण ते उपेक्षा आणि लज्जा या बाबतीत संवेदनशील असतात. स्व-प्रकटीकरणानंतर स्वतःचा सन्मान रोखणे आणि इतर लोकांचे स्वतःचा अहंकार बाजूला सारण्याची लाज बाळगणे हे कल्याणकारक आहे.

जर एखाद्या व्यक्तीमध्ये पश्चात्ताप करणारी चेतना असेल तर त्याची पापे नाहीशी होतील, परंतु जर एखाद्या व्यक्तीमध्ये पश्चात्ताप करणारी चेतना नसेल तर त्याची पापे चालूच राहतील आणि त्या व्यक्तीला कायमचे दोषी ठरवले जाईल.

जो सत्य शिकवण योग्य रीतीने ऐकतो आणि त्याचा अर्थ आणि स्वतःशी असलेला संबंध जाणतो तोच त्याचा लाभ घेऊ शकतो.

जर एखादी व्यक्ती सत्य शिकवण नुसती ऐकतो परंतु ती आचरण करत नाही, तर तो बोधिज्ञानाच्या शोधात अपयशी ठरतो .

श्रद्धा, स्मृति, समाधी, वीर्य आणि प्रज्ञा हे बोधिज्ञान मिळवण्याच्या शोधात असलेल्या व्यक्तीसाठी शक्तीचे मोठे स्त्रोत आहेत. यापैकी, 'प्रज्ञा' सर्वात श्रेष्ठ आहे आणि बाकीचे केवळ प्रज्ञेचे पैलू आहेत. जर एखादा मनुष्य, त्याच्या प्रशिक्षणात असताना, सांसारिक गोष्टींवर आसक्ती करत असेल, फालतू बोलण्यात आनंद घेत असेल किंवा झोपी गेला असेल तर तो बोधिज्ञानाच्या मार्गापासून निवृत्त होईल.

१३. बुद्धत्वासाठी प्रशिक्षणात, काही इतरांपेक्षा लवकर यशस्वी होऊ शकतात म्हणून, इतरांना प्रथम ज्ञानी होताना पाहून निराश होऊ नये.

जेव्हा एखादा माणूस धनुर्विद्येचा सराव करत असतो तेव्हा त्याला लवकर यशाची अपेक्षा नसते परंतु त्याने संयमाने सराव केला तर तो अधिकाधिक अचूक होईल हे त्याला माहित असते नदीची सुरुवात नाल्याप्रमाणे होते परंतु ती महासागरात वाहते तोपर्यंत ती . आणखी मोठी होते

या उदाहरणांप्रमाणेच, जर एखाद्या व्यक्तीने संयम आणि चिकाटीने प्रशिक्षण घेतले तर त्याला नक्कीच बोधिज्ञान प्राप्त होईल.

आधीच स्पष्ट केल्याप्रमाणे, जर एखाद्याने डोळे उघडे ठेवले तर त्याला सर्वत्र शिकवण दिसेल अशाप्रकारे त्याला बोधिज्ञानप्राप्तीच्या संधी अनंत आहेत.

एकदा एक माणूस अगरबत्ती जाळत होता त्याच्या लक्षात आले की सुगंध येत नाही . आणि जात नाही; ते दिसले नाही किंवा अदृश्य झाले नाहीया क्षुल्लक घटनेने त्यांना . तत्काल बोधिज्ञान प्राप्त झाले .

एकदा एक माणूस होता त्याच्या पायात काटा अडकला त्याला तीक्ष्ण वेदना . जाणवली आणि त्याच्या मनात एक विचार आला, ती वेदना ही केवळ मनाची प्रतिक्रिया होती या घटनेवरून एक सखोल विचार पुढे आला की मनावर नियंत्रण ठेवता आले नाही . तर मन हाताबाहेर जाऊ शकते किंवा यश मिळाले तर ते शुद्ध होऊ शकतेया विचारांतून ., थोड्या वेळाने, त्याला बोधिज्ञान प्राप्त झाले.

आणखी एक माणूस होता जो खूप लालची होता. एके दिवशी तो त्याच्या लोभी मनाचा विचार करत होता जेव्हा त्याला समजले की लोभी विचार हे नष्ट होणारे आणि प्रज्वलित करणारे आहेत जे प्रज्ञेमुळे जाळले जाऊ शकतात आणि नष्टही केले जाऊ शकतात. हीच त्यांच्या बुद्धत्वाची सुरुवात होती.

एक जुनी म्हण आहे: "तुमच्या मनाची पतळीत ठेवा. जर मन पातळी असेल तर संपूर्ण जग समान असेल तर संपूर्ण जग समान असेल." या शब्दांचा विचार करा. जगाचे सर्व भेद हे मनाच्या विवेक बुद्धीमुळे निर्माण होतात हे जाण. याच शब्दांत बुद्धत्वाचा मार्ग आहे. खरंच, बोधिज्ञानप्राप्तीचे मार्ग अमर्यादित आहेत.

III

श्रद्धेचा मार्ग

1. बुद्ध, धर्म आणि संघ या तीन रत्नाचा आश्रय घेणाऱ्यांना बुद्धाचे शिष्य म्हणतात बुद्धाचे . शिष्य

(मनशील (नियंत्रणाचे चार भाग-, श्रद्धा, दान आणि प्रज्ञा यांचे पालन करतात.

बुद्धाचे शिष्य पाच नियमांचे पालन करतातहिंसा करू नका :, चोरी करू नका, व्यभिचार करू नका, खोटे बोलू नका आणि कोणत्याही प्रकारचे मादक पदार्थ घेऊ नका.

बुद्धाच्या शिष्यांचा बुद्धाच्या परिपूर्ण ज्ञानावर विश्वास आहे ते लोभीपणा .आणि स्वार्थापासून दूर राहण्याचा आणि दान भावनेचा प्रयत्न करतात. जीवनातील क्षणभंगुरता लक्षात घेऊन ते कारण आणि परिणामाचे नियम समजून घेतात आणि प्रज्ञाच्या आदर्शांना अनुसरतात.

पूर्वेकडे झुकलेले झाड नैसर्गिकरित्या पूर्वेकडे पडेल आणि म्हणून जे बुद्धाची शिकवण ऐकतात आणि त्यावर विश्वास ठेवतात ते नक्कीच बुद्धाच्या शुद्ध भूमीत जन्म घेतील.

२. बुद्ध, धर्म आणि संघ या तीन रत्नावर विश्वास ठेवणाऱ्यांना बुद्धाचे शिष्य म्हणतात, असे बरोबर म्हटले आहे.

बुद्ध हा असा आहे की ज्याने परिपूर्ण बोधिज्ञान प्राप्त केले आणि त्याच्या प्राप्तीचा उपयोग सर्व मानवजातीला मुक्ती आणि आशीर्वाद देण्यासाठी केला. धम्म हे सत्य आहे, बोधिज्ञानाची चेतना आहे आणि त्याचे स्पष्टीकरण देणारी शिकवण आहे. संघ हा बुद्ध आणि धम्मावर विश्वास ठेवणाऱ्यांचा परिपूर्ण संघभाव आहे.

आपण बुद्धत्व, धम्म आणि (संघ) या तीन भिन्न गोष्टी असल्यासारखे बोलतो, परंतु त्या खरोखर एकच आहे. बुद्ध आणि त्यांचा धम्मात प्रकट होतो आणि 'संघात' बंधुत्वाने साकार होतो. म्हणू धम्मावर विश्वास ठेवणे आणि संघभाव जपणे म्हणजे बुद्धावर श्रद्धा असणे होय आणि बुद्धावर श्रद्धा असणे म्हणजे धम्मावर विश्वास ठेवणे आणि बंधुत्वाची जोपासना करणे होय.

त्यामुळे बुद्धावर श्रद्धा ठेवूनच लोक मुक्ती आणि प्रबुद्ध होतात. बुद्ध हे परिपूर्ण ज्ञानी आहेत आणि ते प्रत्येकावर प्रेम करतात जणू प्रत्येक जन त्यांचा एकुलता एक मुलगा आहे. म्हणून जर कोणी बुद्धांना स्वतःचे पालक मानत असेल तर तो स्वतःला बुद्ध म्हणून ओळखतो आणि बोधिज्ञान प्राप्त करतो.

अशा प्रकारे जे बुद्ध मानतात त्यांना त्यांच्या प्रज्ञाने आधार दिला जाईल आणि त्यांच्या कृपेने सुगंधित होईल.

३. बुद्धावर विश्वास ठेवण्यापेक्षा जगात कोणतीही गोष्ट जास्त लाभदायक नाही बुद्धाचे . नावऐकणे, विश्वास ठेवणे आणि क्षणभरही प्रसन्न होणे, हे अतुलनीय लाभदायक आहे.

म्हणून, सर्व जग भरून राहूनही बुद्धाची शिकवण शोधून स्वतःला संतुष्ट केले पाहिजे .

धम्म समजावून सांगणारा शिक्षक भेटणे कठीण होईल; बुद्दाला भेटणे कठीण होईल; परंतु त्याच्या शिकवणीवर विश्वास ठेवणे कठीण होईल.

परंतु आता तुम्ही बुद्दाला भेटला आहात, ज्यांना भेटणे कठीण आहे, आणि जे ऐकणे कठीण आहे ते तुम्हाला समजावून सांगितले आहे, तेव्हा तुम्ही आनंदित झाला पाहिजे आणि बुद्दावर विश्वास ठेवला पाहिजे.

४. मानवी जीवनाच्या दीर्घ प्रवासात, विश्वास हा सर्वात चांगला साथीदार आहे; तो प्रवासातील सर्वोत्तम उत्साहवर्धन आहे; आणि तो सर्वात मोठी मालमत्ता आहे.

श्रद्धेमुळे धम्म प्राप्त होतो; त्या शुद्ध हाताने सर्व पुण्य प्राप्त होतोश्रद्धा आणि अग्नी आहे जो संसारिक इच्छांच्या सर्व अशुद्धता नष्ट करतो, तो ओझे दूर करतो आणि तो मार्ग दाखवतो.

श्रद्धेने लोभ, भय आणि अभिमान दूर होतो; ती सौजन्य आणि इतरांचा आदर करण्यास शिकवते; ती परिस्थितीच्या बंधनातून मुक्त करते; ती संकटांना सामोरे जाण्याचे धैर्य देते; ती प्रलोभनांवर मात करण्याची शक्ती देते; ती एखाद्याची कर्मे तेजस्वी आणि शुद्ध ठेवण्यास सक्षम करते; आणि ती मनाला प्रज्ञेने समृद्ध करते .

जेव्हा एखाद्याचा मार्ग लांब आणि कंटाळवाणा असतो तेव्हा विश्वास हे प्रोत्साहन असते आणि ते प्रज्ञाकडे घेऊन जाते .

श्रद्धेमुळे आपण बुद्ध्याच्या सान्निध्यात आहोत अशी भावना आपल्यातनिर्माण होते आणि बुद्ध्याचा हात आपल्याला जिथे साथ देतो तिथे घेऊन जाते. श्रद्धे आपल्या कठोर आणि स्वार्थी मनांना मौ करते आणि आपल्याला एक मैत्रीपूर्ण चित्त आणि सहानुभूती समजून घेण्याचे मन देते.

५. ज्यांची श्रद्धा आहे त्यांना ते जे काही ऐकतात त्यात ओळखण्याची प्रज्ञा प्राप्त होते. ज्यांची श्रद्धा आहे त्यांना सर्व काही कारणे आणि परिस्थितीच्या नियमातून निर्माण होणारे स्वरूप आहे हे पाहण्याची प्रज्ञा प्राप्त होते आणि नंतर श्रद्धा त्यांना धैर्याने स्वीकारण्याची कृपा आणि शांततेने त्यांच्या परिस्थितीशी जुळवून घेण्याची क्षमता देते.

श्रद्धा त्यांना जीवनातील क्षणभंगुरपणा ओळखण्याची प्रज्ञा देते. परिस्थिती आणि स्वरूप कितीही बदलले तरी जीवनाचे सत्य नेहमीच अपरिवर्तित राहते ही जाणीव झाल्याने जे काही त्यांच्यासमोर येते त्यामुळे किंवा जीवन निघून गेल्याने आश्चर्यचकित किंवा दुःखी न होण्याची कृपा प्रदान करते.

श्रद्धेचे तीन महत्त्वपूर्ण पैलू आहेतपश्चात्ताप ;, आनंदी आणि इतरांच्या सद्गुणांचा प्रामाणिक आदर आणि बुद्ध्याच्या स्वरूपाचा कृतज्ञतापूर्वक स्वीकार.

लोकांनी श्रद्धेचे हे पैलू जोपासले पाहिजेत; ते त्यांच्या अपयश आणि अकुशलतेबद्दल संवेदनशील असले पाहिजेत; त्यांना त्यांची लाज वाटली पाहिजे आणि त्यांची कबुली दिली पाहिजे; त्यांनी परिश्रमपूर्वक इतरांच्या चांगल्या गुणांची आणि चांगल्या कृत्यांची ओळख करून घेतली पाहिजे आणि त्यांच्या फायद्यासाठी त्यांची प्रशंसा केली पाहिजे; आणि त्यांना सवयीने बुद्धासोबत वागण्याची आणि बुद्धासोबत राहण्याची इच्छा बाळगली पाहिजे.

श्रद्धेचे मन हे प्रामाणिकपणाचे मन आहे; हे एक सखोल मन आहे, एक मन जे त्याच्या सामर्थ्याने बुद्धाच्या शुद्ध भूमीकडे नेण्यात मनापासून आनंदित आहे.

म्हणून, बुद्ध श्रद्धेला एक शक्ती देतो जी लोकांना शुद्ध भूमीकडे घेऊन जाते, अशी शक्ती जी त्यांना शुद्ध करते, अशी शक्ती जी त्यांना आत्म-भ्रमापासून वाचवते. बुद्धाच्या नावाची जगभरात चाललेली स्तुती एकूण त्यांच्यात क्षणासाठी जरी बुद्ध श्रद्धा निर्माण झाली तरी ती त्यांना त्यांच्या पवित्र भूमीकडे घेऊन जाईल.

६. श्रद्धा ही सांसारिक मनाला जोडलेली गोष्ट नाही. ती मनाच्या बुद्ध-स्वभावाचे प्रकटीकरण आहे. जो बुद्दाला समजतो तो स्वतः बुद्ध असतो; ज्याची बुद्धावर श्रद्धा आहे तो स्वतः बुद्ध आहे.

परंतु एखाद्याचा बुद्ध स्वभाव उघड करणे आणि पुनप्राप्त करणे कठीण आहे;; लोभ, क्रोध आणि सांसारिक उत्कटतेच्या निरंतर उदय आणि पतनामध्ये शुद्ध मन राखणे कठीण आहे; तरीही श्रद्धा एखाद्याला ते करण्यास सक्षम करते.

विषारी एरंडाच्या जंगलात फक्त एरंडाचीच झाडं उगवतात असं म्हटलं जातं, पण सुगंधी चंदनाचे नाही एरंडाच्या जंगलात चंदनाचे झाड उगवले तर हा चमत्कारच आहे. त्याचप्रमाणे लोकांच्या हृदयात बुद्धावरील श्रद्धा वाढणे हा अनेकदा चमत्कार आहे.

म्हणून, बुद्धावर विश्वास ठेवण्याच्या श्रद्धेला म्हणजेच श्रद्धा म्हणतात "मूळविरहित", त्याला मानवी मनात वाढू शकेल असे कोणतेही मूळ नाही, परंतु बुद्धाच्या करुणामय मनात ते वाढण्याचे मूळ आहे.

७. अशा प्रकारे श्रद्धा फलदायी आणि पवित्र आहे पण निष्क्रीय मनात श्रद्धा जागृत . विशेषतः .करणे कठीण आहे, अशा पाच शंका आहेत ज्या मानवी मनाच्या छायेत लपून राहतात आणि श्रद्धेला परावृत्त करतात.

प्रथम, बुद्धाच्या प्रज्ञेवर शंका करणे दुसरे, बुद्धाच्या शिकवणीवर संदेह करणे तिसरे, बुद्धाच्या शिकवणीचे स्पष्टीकरण देणाऱ्या व्यक्तीवर शंका घेणे; चौथे, उदात्त मार्गाचे अनुसरण करण्यासाठी सुचविलेले मार्ग आणि पद्धती विश्वसनीय आहेत की नाही याबद्दल संदेह असणे; आणि पाचवा, आपल्या गर्विष्ठ आणि अधीर मनामुळे, बुद्धाच्या शिकवणी समजून घेणाऱ्या आणि त्यांचे पालन करणाऱ्या इतरांच्या प्रामाणिकपणाबद्दल शंका घेणे.

खरंच, संशयापेक्षा भयानक काहीही नाही. शंका लोकांना वेगळे करते. हे एक विषय आहे जे मैत्रीचे विघटन करते आणि सुखद संबंध तोडते. हा एक काटा आहे जो सालात असतो आणि वेदना देतो. ती एक तलवार आहे जी जीव घेते .

फार पूर्वी बुद्धाच्या करुणेने पेरणी करून श्रद्धेची सुरुवात केली होती. जेव्हा एखाद्याला विश्वास असतो तेव्हा जेव्हा अंतकरणात श्रद्धा असते तेव्हा त्याने ही वस्तुस्थिती जाणली पाहिजे आणि बुद्धांच्या चांगुलपणाबद्दल त्यांचे आभार मानले पाहिजेत.

हे कधीही विसरता कामा नये की एखाद्याच्या स्वतःच्या करुणेमुळे श्रद्धा जागृत झाला नाही, तर बुद्धाच्या करुणेमुळे ज्याने मानवाच्या मनात श्रद्धेचा शुद्ध प्रकाश टाकला आणि त्यांच्या अज्ञानाचा अंधार दूर केला जो सध्याच्या श्रद्धेचा आनंद घेतो तो त्यांच्या वरशात त्याला मिळालेला आहे.

सामान्य जीवन जगूनही, बुद्धाच्या दीर्घकाळच्या करुणेने श्रद्धा जागृत केल्यास शुद्ध भूमीत जन्म घेऊ शकतो.

खरंच, या जगात जन्म घेणे कठीण आहे धम्म ऐकणे कठीण आहे; श्रद्धा जागृत करणे त्याहून कठीण आहे; म्हणून प्रत्येकाने बुद्धाची शिकवण ऐकण्याचा कसून प्रयत्न केला पाहिजे.

IV पवित्र वचने

१. "त्याने मला शिवी दिली, तो माझ्यावर हसला, त्याने मला मारले अशा प्रकारे ".
विचार करतो आणि जोपर्यंत असे विचार कायम राहतात तोपर्यंत त्याचा राग चालूच असतो.

जोपर्यंत मनात रागाचे विचार असतील तोपर्यंत राग कधीच नाहीसा होणार नाही.
संतापाचे विचार विसरताच राग नाहीसा होईल.

जर छप्पर अयोग्यरित्या बनवले गेले असेल किंवा खराब झाले असेल तर-, पाऊस
घरात शिरेल; त्यामुळे अयोग्य-रित्या प्रशिक्षित किंवा नियंत्रणाबाहेर गेलेल्या मनामध्ये लोभ
प्रवेश करतो.

निष्क्रिय राहणे हा मृत्यूचा एक छोटासा मार्ग आहे आणि मेहनती असणे हा
जीवनाचा मार्ग आहे; मूर्ख लोक निष्क्रिय असतात, शहाणे लोक कष्टाळू असतात.

बाण तयार करणारा आपले बाण सरळ करण्याचा प्रयत्न करतो; त्याचप्रकारे
प्रज्ञावान माणूस आपले मन सरळ ठेवण्याचा प्रयत्न करतो.

अस्वस्थ मन हे सदैव चंचल असते, इकडे तिकडे उड्या मारत असते आणि ते
नियंत्रित करणे कठीण असते; पण संयमित मन शांत असते. त्यामुळे मनावर नियंत्रण ठेवणे
शहाणपणाचे आहे.

ते माणसाचे स्वतःचेच मन असतेत्याचा शत्रू किंवा वैरी नसतो, जो त्याला वाईट
मार्गाकडे आकर्षित करतो .

जो लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणापासून आपल्या मनाचे रक्षण करतो, तोच खरी आणि शाश्वत शांती प्राप्त करतो.

२. आचरण ना करता आनंददायी शब्द उच्चारणे म्हणजे सुगंध नसलेल्या फुलासारखे आहे .

फुलाचा सुगंध वाऱ्याविरुद्ध तरंगत नाही; पण चांगल्या माणसाचा सन्मान जगात वाऱ्याच्या विरुद्ध दिशेनेही पसरत जातो.

निद्रिस्त माणसाला रात्र मोठी वाटते आणि थकलेल्या प्रवाशाला प्रवास मोठा वाटतो; त्यामुळे योग्य शिकवण न जाणणाऱ्या व्यक्तीला भ्रम आणि दुःखाचा काळ मोठा वाटतो.

प्रवासात माणसाने समान मनाच्या सोबतीने किंवा ज्याचे मन चांगले आहे अशा व्यक्तीच्या सोबतीने प्रवास करावा; मूर्खाबरोबर प्रवास करण्यापेक्षा एकट्याने प्रवास करणे चांगले.

अविवेकी आणि दुष्ट मित्राची जंगली श्वापदापेक्षा जास्त भीती वाटते; जंगली पशू तुमच्या शरीरावर घाव घालू शकतो, पण वार्ड मित्र तुमच्या मनावर घाव घालतो.

“हा माझा पुत्र आहे, हे माझे धन आहे” या विचारानेच मूर्ख मनुष्य नेहमी दुःख ग्रस्त राहतो. जेव्हा आपण स्वतःच स्वतःचे नसतो तर पुत्र आणि धन तरी आपले कसे होणार? अशा विचारांनी ग्रस्त असतो.

जो मूर्ख माणूस मुर्खतेला जाणतो तो मूर्ख असून स्वतःला शहाणा समजणाऱ्यापेक्षा कितीतरी शहाणा असतो.

वरणात सतत राहूनही चमच्याला जशी वरणाची चव कळू शकत नाही. त्याचप्रमाणे मूर्ख माणसाला ज्ञानी माणसाचा कितीही सहवास लाभला तरी तो ज्ञानी माणसाचे ज्ञान समजू सहकार नाही.

ताजे दूध अनेकदा दही होण्यास मंद असते; त्याचप्रमाणे पापी कृती नेहमीच त्वरित परिणाम आणत नाहीत. पापी कृत्ये आगीच्या निखार्याखाली असतात जी राखेमध्ये लपलेली असतात आणि धुमसत राहतात. शेवटी मोठी आग लावतात.

विशेषाधिकार, पदोन्नती, नफा किंवा सन्मानाची इच्छा करणारी एक व्यक्ती मूर्ख आहे, कारण अशा इच्छा कधीही आनंद आणू शकत नाहीत परंतु त्याऐवजी दुःखच आणतात.

एक चांगला मित्र जो चुका आणि अपूर्णता दर्शवितो आणि वाईटाला फटकारतो, तेव्हा जणू काही त्याने लपविलेल्या खजिन्याचे रहस्य प्रकट केले आहे असा त्याचा आदर केला पाहिजे.

३. कुशल शिकवण मिळाल्यावर प्रसन्न होणारी व्यक्ती शांतपणे झोपेल, कारण त्याद्वारे त्याचे मन शुद्ध होते.

एक सुतार आपले तुळई सरळ करण्याचा प्रयत्न करतो; बाण तयार करणारा त्याचे बाण संतुलित करू इच्छितो; सिंचन खंदक खोदणारा पाणी

सुरळीतपणे वाहून नेण्याचा प्रयत्न करतो; त्याचप्रमाणे एक शहाणा माणूस त्याच्या मनावर नियंत्रण ठेवण्याचा प्रयत्न करतो जेणेकरून ते सुरळीत आणि खऱ्या अर्थाने कार्य करेल.

मोठा खडक वाऱ्याने विचलित होत नाही; शहाण्या माणसाचे मन सन्मानाने किंवा अपमानाने अस्वस्थ होत नाही.

लढाईत हजारोंना जिंकण्यापेक्षा स्वतःवर विजय मिळवणे हा मोठा विजय आहे.

योग्य शिकवण जाणून घेतल्याशिवाय शंभर वर्षे जगण्यापेक्षा चांगली शिकवण ऐकून एक दिवस जगणे सोयीस्कर आहे.

जे स्वतःचा आदर करतात त्यांनी सतत सावध असले पाहिजे जेणेकरून ते वाईट : .इच्छांना बळी पडतील आयुष्यात एकदा तरी, त्यांच्या तारुण्यात, किंवा मध्यमवयात किंवा म्हातारपणातही त्यांनी विश्वास जागृत केला पाहिजे.

लोभ, क्रोध आणि मूर्खपणाच्या अग्नीने जग जळत आहे, जळत आहे; एखाद्याने अशा धोक्यांपासून शक्य तितक्या लवकर पळ काढला पाहिजे.

जग बुडबुड्या सारखे आहे, ते कोळ्याच्या जाळ्यासारखे आहे, ते घाणेरड्या भांड्यातील अशुद्धते सारखे आहे; माणसाने सतत मनाच्या शुद्धतेचे रक्षण केले पाहिजे .

४. कोणतेही अकुशलता टाळणे, कुशल आचरणे, मन शुद्ध ठेवणे हे बुद्धाच्या :
.शिकवणीचे सार आहे

सहनशीलता ही सर्वात कठीण विषयांपैकी एक आहे, परंतु जो सहन करतो त्यालाच अंतिम विजय प्राप्त होतो.

एखाद्याला राग येतो तेव्हा राग काढून टाकला पाहिजे; एखाद्याने दु खात असताना: ख दूर केले पाहिजे:दु; लोभात बुडालेला असताना लोभ दूर केला पाहिजे शुद्ध निस्वार्थी . जीवन जगण्यासाठी, विपुलतेमध्ये स्वतःचे काहीही समजू नये.

निरोगी असणे हा एक मोठा लाभ आहे; जे आहे त्यात समाधानी असणे हे मोठ्या संपत्तीपेक्षा धन आहेविश्वास हे मित्रत्वाचे खरे चिन्ह आहे .; बोधिज्ञान प्राप्त करणे हा सर्वोच्च आनंद आहे.

जेव्हा एखाद्याला वाईटाबद्दल नापसंतीची भावना असते, जेव्हा एखाद्याला शांत वाटते, जेव्हा एखाद्याला चांगल्या शिकवणी ऐकण्यात आनंद मिळतो, जेव्हा एखाद्याला या भावना असतात आणि त्यांचे कौतुक होते तेव्हा तो भयमुक्त असतो.

तुम्हाला आवडत असलेल्या गोष्टींशी आसक्त होऊ नका, तुम्हाला आवडत नसलेल्या गोष्टींचा तिरस्कार करू नकाख:दु ., भीती आणि बंधने ही एखाद्याच्या आवडी-निवडीतून येतात.

५. गंज लोखंडापासून वाढतो आणि त्याचा नाश करतो; त्याचप्रमाणे माणसाच्या मनात दुष्टता वाढून त्याचा नाश होतो.

जे शास्त्र प्रामाणिकपणे वाचले नाही ते लवकरच धुळीने झाकून जाते; दुरूस्तीची गरज असताना जे घर दुरुस्त केले जात नाही ते अस्वच्छ होते; त्यापरीच निष्क्रिय माणूस लवकरच अपवित्र होतो.

अशुद्ध कृत्ये माणसाला अपवित्र करतात; कंजूसपणा हे दान भावनेला अपवित्र करते; तशीच वाईट कृत्ये केवळ या जीवनालाच नव्हे तर पुढील जीवनही अपवित्र करतात.

परंतु सर्वात भयंकर अशी अशुद्धता अज्ञानाची अशुद्धता आहे जोपर्यंत अज्ञान दूर होत नाही तोपर्यंत एखादी व्यक्ती आपले शरीर किंवा मन शुद्ध करण्याची आशा करू शकत नाही.

निर्लज्जपणात गुरफटणे, कावळ्यासारखे धीट आणि लोचट असणे, अशा कृतीबद्दल खेदाची भावना न बाळगता इतरांना दुखवणे सोपे आहे.

खरंच, नम्र वाटणे, आदर आणि सन्मान जाणणे, सर्व आसक्ती दूर करणे, विचार आणि कृतीने शुद्ध राहणे आणि ज्ञानी होणे कठीण आहे.

इतरांच्या चुका दाखवणे सोपे असते, तर स्वतःच्या चुका मान्य करणे कठीण असते . एखादी व्यक्ती विचार न करता इतरांची पापे प्रसारित करते, परंतु जुगारी त्याचे अतिरिक्त फासे लपवतात त्याप्रमाणे एखादी व्यक्ती स्वतःची पापे लपवते .

आकाशात पक्ष्याचे, धूराचे किंवा वादळाचेकोणतेही निशाण उमटत; अकुशल शिकवणीत प्रज्ञा दिसून येत नाही; या जगात काहीही स्थिर नाही; पण संबोधि मन अबाधित असते.

६. शूर वीर जसे आपल्या किल्याच्या गेटचे रक्षण-करतो, त्याचप्रमाणे एखाद्याने आपल्या मनाचे बाहेरील धोके आणि आतल्या धोक्यांपासून रक्षण केले पाहिजे; त्याकडे क्षणभरही दुर्लक्ष करू नये.

प्रत्येकजण स्वतःच स्वतःचा स्वामी आहे.; अवलंबित मृगजळासारखे त्यामुळे सर्वांनी स्वतःवर नियंत्रण ठेवले पाहिजे.

सांसारिक बंधने आणि बंधनांपासून आध्यात्मिक दृष्ट्या मुक्त होण्याच्या दिशेने पहिले पाऊल म्हणजे एखाद्याच्या मनावर नियंत्रण ठेवणे, निरर्थक बोलणे थांबवणे आणि काहीसे चिंतनशील होणे.

सूर्य दिवसाला उजळ करतो, चंद्र रात्र सुंदर करतो, शिस्त योद्ध्याच्या प्रतिष्ठेत भर घालते; तसेच शांत ध्यान साधकाला बोधिज्ञानामुळे तेजस्विता प्रदान करते.

जो डोळे, कान, नाक, जीभ आणि शरीर या पाच इंद्रियांचे रक्षण करू शकत नाही आणि आपल्या सभोवतालच्या मोहात पडतो, तो बोधिज्ञानासाठी प्रशिक्षण घेऊ शकत नाही. जो आपल्या पाच इंद्रियांचे प्रवेशद्वारांचे रक्षण करतो आणि मनावर नियंत्रण ठेवतो तोच बोधिज्ञान प्राप्तीसाठी यशस्वीपणे प्रशिक्षण घेऊ शकतो.

७. जो एखाद्या आवडी-निवडी आणि नापसंतीने प्रभावित होतो तो परिस्थितीचे महत्त्व योग्यरीत्या योग्यरित्या समजू शकत नाही. जो आसक्तीपासून मुक्त आहे तो परिस्थिती योग्यरित्या समजून घेतो आणि त्यावर मात करू शकतो. आसक्तीहीन मनासाठी सर्व गोष्टी नवीन आणि महत्त्वपूर्ण बनतात.

सुख दुखाच्या मागे येते.; दुख सुखाच्या मागे येते.; परंतु जेव्हा कोणी सुख आणि दुख.; चांगले आणि वाईट कृत्य यात भेदभाव करत नाही, तेव्हा व्यक्तीला मुक्तीची जाणीव होते.

अनगात भविष्याची उत्कंठा लागून तिने चिंतीत होणे, किंवा भूतकाळाबद्दल पश्चात्ताप करणे हे कापलेल्या आणि वाळलेल्या फाणासारखे (त्रासदायक) असते.

मन आणि शरीर या दोघांच्याही आरोग्याचे रहस्य म्हणजे, भूतकाळाबद्दल शोक न करणे, भविष्याची चिंता न करणे किंवा संकटांचा बाऊ न करता, तर वर्तमानासाठी शहाणपणाने आणि मनापासून जगणे, यात मन आणि शरीर या दोघांच्याही आरोग्याचे रहस्य आहे.

भूतकाळात राहू नका, भविष्याची स्वप्ने पाहू नका, वर्तमान क्षणावर मन एकाग्र करा.

सध्याचे कर्तव्य चांगले आणि अपयशी न होता पार पाडणे योग्य आहे; ते टाळण्याचा किंवा उद्यापर्यंत पुढे ढकलण्याचा प्रयत्न करू नका आजचे काम आजच करून माणूस चांगले दिवस जगू शकतो .

प्रज्ञा हा सर्वोत्तम मार्गदर्शक आहे आणि श्रद्धा हा सर्वोत्तम साथीदार आहे. अज्ञान आणि दुःखाच्या अंधारातून बाहेर पडण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे आणि आत्मज्ञानाचा प्रकाश शोधला पाहिजे.

जर एखाद्या व्यक्तीचे शरीर आणि मन नियंत्रणात असेल तर त्याचा पुरावा पुण्य कर्मांनी द्यावा हे एक पवित्र कर्तव्य आहे विश्वास मग त्याची संपत्ती असेल, प्रामाणिकपणा त्याच्या जीवनाला एक गोड चव देईल आणि सद्गुण जमा करणे हे त्याचे पवित्र कार्य असेल.

जीवनाच्या प्रवासात श्रद्धा हे पोषण आहे, कुशलकर्म हे आश्रयस्थान आहे, प्रज्ञा हा दिवसाचा प्रकाश आहे आणि सम्यक स्मृति हे रात्रीचे संरक्षण आहे . जर एखादी व्यक्ती शुद्ध जीवन जगात असेल तर कोणतीही गोष्ट त्या व्यक्तीचा नाश करू शकत नाही; जर एखाद्याने लोभावर विजय मिळवला असेल तर कोणतीही गोष्ट त्याच्या स्वातंत्र्यावर मर्यादा घालू शकत नाही.

कुटुंबाच्या हितासाठी स्वतःला विसरावे; गावासाठी कुटुंब विसरावे. राष्ट्रहितासाठी गाव विसरावे. आणि संबोधि ज्ञानासाठी सर्व काही विसरले पाहिजे.

सर्व काही परिवर्तनशील आहे, सर्व काही उत्पन्न आणि नष्ट होते; जोपर्यंत मनुष्य जन्म आणि मृत्यूच्या वेदनांच्या पलीकडे जात नाही तोपर्यंत परम-आनंद व शांती नाही.